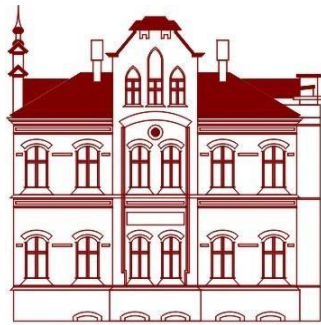

MIEJSKI OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ
W LUBLIŃCU

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W LUBLIŃCU W 2023 ROKU**

Lubliniec, marzec 2024

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE	4
II. POMOC ŚRODOWISKOWA	6
1. PRACA I ZADANIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	7
2. CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW OŚRODKA	8
3. POMOC OBYWATEŁOM UKRAINY	12
III. WSPIERANIE RODZINY	13
1. ASYSTENT RODZINY – WSPARCIE DLA RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ	13
2. WYPOCZYNEK WAKACYJNY DLA DZIECI Z RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ MOPS	16
3. WIELOLETNI RZĄDOWY PROGRAM „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”	16
4. POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW O CHARAKTERZE SOCJALNYM	18
5. KARTA DUŻEJ RODZINY	20
IV. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ	21
1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY I PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”	21
2. SZKOLENIA I SEMINARIA	23
3. KAMPANIA „16 DNI PRZECIW PRZEMOCY”	23
V. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ZDROWIE PSYCHICZNE	24
1. USŁUGI OPIEKUŃCZE	24
2. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	26
3. PROGRAM „ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ”	28
4. PROJEKT „TY I JA – RAZEM KU SAMODZIELNOŚCI”	29
VI. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	30
1. DOM DZIENNEGO POBYTU „KLUB SENIORA”	30
2. PROGRAM „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW” MODUŁ II	33
3. STOWARZYSZENIE ZŁOTE LATA	34
4. ZŁOTA RĄCZKA DLA LUBLINIECKICH SENIORÓW 65+	36
5. INNE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH	36
VII. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	37
1. PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE	38
VIII. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH	39
1. PUNKT KONSULTACYJNY	39
2. MIEJSKI PROJEKT STREETWORKINGOWY	43

IX. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA.....	44
1. PROGRAM UDZIELANIA POMOCY OSOBOM BEZDOMNYM	44
2. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE.....	46
3. WSPÓŁPRACA Z BANKIEM ŻYWNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE	46
4. REALIZACJA PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA.....	47
5. LODÓWKA SPOŁECZNA.....	48
X. DZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH.....	49
1. ŚWIADCZENIA RODZINNE	52
2. ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”	53
3. FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	53
4. ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE	55
5. ŚWIADCZENIA RODZINNE NA RZECZ UKRAINY	55
6. PROGRAM „CZyste Powietrze”	56
XI. DZIAŁ FINANSOWO - KSIĘGOWY	57
XII. DZIAŁ ADMINISTRACYJNO-KADROWY	64
1. ZATRUDNIENIE.....	64
2. SZKOLENIA	65
3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA.....	66
XIII. POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ	67

I. INFORMACJE OGÓLNE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu został powołany Uchwałą Rady Miejskiej nr 48/XIII/90 z dnia 27 kwietnia 1990 r. Ośrodek działa na podstawie Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zatwierdzonego uchwałą Nr 313/XXIX/2016 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 15 grudnia 2016 r. (ze zm.) oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego zarządzeniem nr 91/2008 Burmistrza Miasta Lublińca z dnia 23 czerwca 2008 r. (ze zm.). Głównym celem działalności Ośrodka jest wszechstronne wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, najczęściej mającej podłoże materialne, zdrowotne czy też związanej z różnego rodzaju uzależnieniami. Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości są objęte zarówno pomocą materialną, jak i niematerialną. W ujęciu globalnym działania pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zdążają w kierunku przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz poprawy jakości życia mieszkańców naszej Gminy.

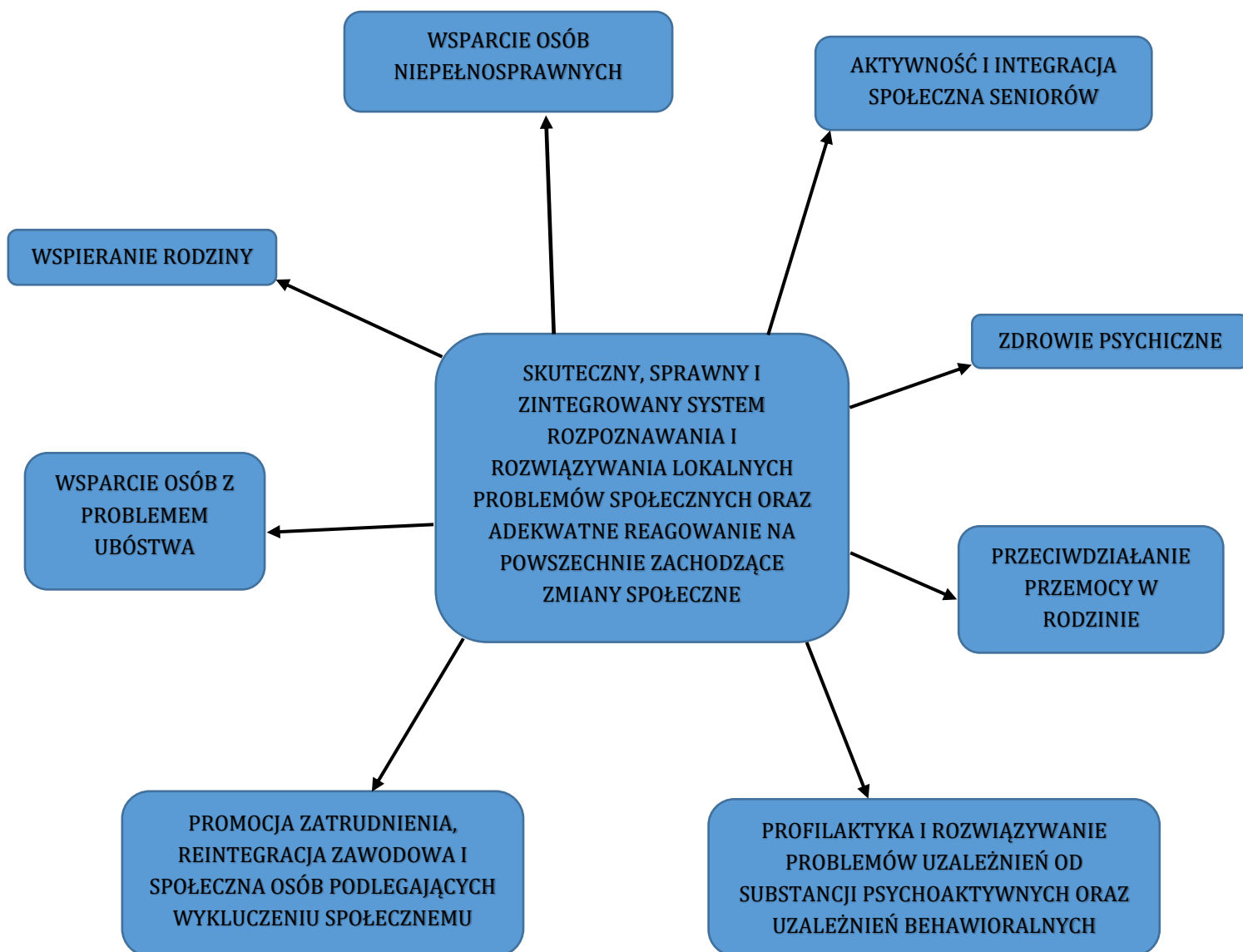
Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi zakres wykonywanych przez Ośrodek zadań są:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024r. poz. 177),
- ustawa o ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023r.poz. 390 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023r. poz. 1993),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024r. poz. 146),
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022r. poz. 2230 ze zm.)

Realizacja zadań w oparciu o ww. akty prawne odbywa się zgodnie z określonym w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026” celem głównym. Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubliniec jest realizowanie lokalnej polityki społecznej opartej na współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewniającej kompleksowe wsparcie rodzin i umożliwiającym mieszkańcom przezwyciężanie trudności życiowych, a także wskazanie obszarów, które wymagają podjęcia działań usprawniających, określenie kierunku pożądanych zmian oraz narzędzi, które umożliwią pełne włączenie społeczne.

Poniższy schemat przedstawia cel strategiczny oraz cele operacyjne, które są realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu.

Cel strategiczny i cele operacyjne „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata „2021 –2026”

II. POMOC ŚRODOWISKOWA

Pomoc środowiskowa stanowi jeden z elementów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026, której celem strategicznym jest *skuteczny, sprawny i zintegrowany system rozpoznawania i rozwiązywania lokalnych problemów społecznych oraz adekwatne reagowanie na powszechnie zachodzące zmiany społeczne*.

W roku 2023 w sferze działań pomocy społecznej znalazło się 2,9% mieszkańców Lublińca (w 2023 roku liczba mieszkańców miasta wynosiła 22 610). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą 435 rodzin, składających się z 655 osób. W 2023 roku usamodzielniało się 35 rodzin/osób, przede wszystkim ze względu na podjęcie zatrudnienia bądź otrzymanie świadczenia emerytalno-rentowego. W celu realizacji zadań (świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej) wydano 1700 decyzji administracyjnych oraz przeprowadzono 1858 rodzinnych wywiadów środowiskowych z osobami ubiegającymi się o przyznanie świadczeń ze środków społecznych. Ponadto przeprowadzano wywiady środowiskowe z osobami zobowiązanymi do udzielania pomocy osobom najbliższym (dotyczy osób, o których mowa w art. 103 ustawy o pomocy społecznej), wywiady środowiskowe dla innych ośrodków pomocy społecznej (w tym z osobami przebywającymi w placówce Stowarzyszenia MONAR, Schronisku dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku), wywiady środowiskowe dla Działu Świadczeń Rodzinnych oraz wywiady środowiskowe w celu przyznania innych świadczeń niż świadczenia materialne, w tym potwierdzające prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W 2023 roku wydano 20 decyzji odmawiających przyznania świadczeń (powody: brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym, niespełnianie kryterium dochodowego, brak możliwości przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, marnotrawienie przyznanych świadczeń lub własnych zasobów, brak znamion szczególnie uzasadnionego przypadku).

1. PRACA I ZADANIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Najważniejszym zadaniem w pomocy środowiskowej jest praca socjalna, którą ustawa o pomocy społecznej definiuje jako: *działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.*

Głównymi realizatorami zadań pomocy społecznej są pracownicy socjalni. Na ich barkach spoczywa wiele odpowiedzialnych i wymagających zadań. Zakres pełnionych ról zależy od specyficznych zadań, jakie pracownik socjalny realizuje wobec klienta, instytucji oraz społeczności lokalnej. Pracownicy socjalni udzielają informacji, porad, wsparcia osobom potrzebującym, pomagają w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej – aktywizując i angażując osoby w kryzysie do czynnej współpracy, dążą do usamodzielnienia klientów pomocy społecznej, analizują i oceniają sytuację osoby/rodziny, aby zaoferować odpowiednią dla nich pomoc, pobudzają społeczną aktywność na rzecz wsparcia osób, rodzin czy grup społecznych, są realizatorami wielu projektów i działań społecznych, współpracują z przedstawicielami innych instytucji, władz samorządowych, specjalistami, a nawet podmiotami sektora prywatnego, w celu przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej i wykluczeniu społecznemu. Zatem katalog działań pracowników socjalnych jest bardzo szeroki, a ciągłe przemiany w strukturze problemów społecznych wprowadzają dla tej grupy zawodowej nowe wyzwania.

Pracownicy socjalni realizowali swe działania wspierając się:

- współpracą z Policją,
- współpracą z kuratorami Sądu Rejonowego w Lublińcu,
- współpracą z pedagogami szkół, pracownikami przedszkoli, żłobka, poradni psychologiczno – pedagogicznej,
- kontaktami z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej i z parafiami,
- stałą współpracą z urzędem miasta, przychodniami, szpitalami – w celu udzielenia odpowiedniego wsparcia klientom Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do zadań pracowników socjalnych należy również przeprowadzanie wywiadów środowiskowych na potrzeby innych instytucji. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni Ośrodka świadczyli szeroko rozumiane specjalistyczne poradnictwo nie tylko dla osób korzystających ze świadczeń w Ośrodku, ale również dla pozostałych mieszkańców Lublińca, w zależności od zgłaszanych potrzeb. Sami również korzystali z porad specjalistów. W ramach swoich kompetencji pracownicy socjalni podejmowali współpracę z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania

przemocy domowej. Ponadto pracownicy socjalni podejmują się roli pośrednika pomiędzy osobami, które chcą się pozbyć niepotrzebnego, ale jeszcze sprawnego sprzętu, mebli, czy też odzieży a klientami MOPS, dla których ww. przedmioty stanowiły istotne wsparcie (w ramach kontynuacji akcji „Tobie niepotrzebne, innym niezbędne”).

2. CHARAKTERYSTYKA KLIENTÓW OŚRODKA

LICZBA OSÓB I RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY W MOPS W LUBLIŃCU W LATACH 2021 – 2023

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2021	466	774
2022	449	737
2023	435	655

Źródło: sprawozdania MPiPS-03-R

Na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest wyraźny spadek liczby osób korzystających ze wsparcia ze środków społecznych, jednocześnie należy nadmienić, iż wzrasta liczba rodzin, które są objęte pomocą Ośrodka z innych względów aniżeli pomoc finansowa. Pracownicy Ośrodka coraz częściej pracują z rodzinami, których sytuacja nie kwalifikuje do pomocy finansowej, natomiast w rodzinie występują inne problemy – takie jak różnego uzależnienia czy niewydolność opiekuńczo – wychowawcza.

POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2023 ROKU

PRZESŁANKA (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej)		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	Długotrwała lub ciężka choroba	250	324
2	Ubóstwo	184	267
3	Niepełnosprawność	168	234
4	Bezrobocie	118	229
5	Alkoholizm	39	42
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	42	146
7	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	31	134
8	Bezdomność	23	23
9	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	3	3
10	Narkomania	5	10
11	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0
12	Sytuacja kryzysowa	4	7
13	Przemoc domowa	3	7
14	Zdarzenie losowe	4	6
15	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
16	Sieroctwo	0	0
17	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0

Źródło: sprawozdanie MPiPS-03-R za 2023 r.

Powyżej przedstawiono, w jaki sposób rozkładały się powody udzielania wsparcia ze środków społecznych. Z analizy danych wynika, że rok 2023 był kolejnym, w którym najwięcej beneficjentów

świadczeń ze środków społecznych stanowiły osoby długotrwale lub ciężko chore, natomiast dopiero na drugim miejscu pojawiło się ubóstwo, definiowane jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Należy jednak nadmienić, że do ubiegania się o pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej strony wnioskującej, musi wystąpić również co najmniej jeden z powodów wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 roku poz. 901 ze zm.). Ubóstwo jest często drugą bądź kolejną przesłanką kwalifikującą do przyznania świadczenia. Wysoki odsetek osób korzystających ze środków społecznych stanowiły osoby legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. Z roku na rok zwiększa się liczba osób długotrwale lub ciężko chorych, które wymagają wsparcia Ośrodka. Pomocą i wsparciem objęte są również osoby starsze, schorowane, z niskimi dochodami, a także osoby bezrobotne.

RODZAJE ŚWIADCZEŃ WEDŁUG KWOT PRZEZNACZONYCH NA ICH REALIZACJĘ ORAZ LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO W 2023 ROKU

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia
Pobyt w domach pomocy społecznej	1 236 641,41 zł	37
Zasiłki stałe	713 271,37 zł	110
Zasiłki okresowe	278 947,75 zł	113
Zasiłki celowe,	69 120,00 zł	189
w tym specjalne zasiłki celowe	21 550,00 zł	37
Program „Posiłek w szkole i w domu”	135 987,70 zł	239
Usługi opiekuńcze	69 878,10 zł	103
Składki zdrowotne (dla osób pobierających zasiłki stałe)	62 184,66 zł	105
Schronienie	62 920,20 zł	9
Sprawienie pogrzebu	10 360,00 zł	3

Źródło: System dziedziny POMOST oraz sprawozdanie MPiPS-03-R za I-XII 2023r.

Pomoc finansowa dla najuboższych mieszkańców miasta realizowana była przede wszystkim w formie zasiłków stałych oraz zasiłków okresowych, (tj. świadczeń wypłacanych z dotacji celowej z budżetu państwa), a także zasiłków celowych (tj. jednorazowych świadczeń przyznawanych na określony miesiąc, będących zadaniem własnym gminy).

W 2023 roku środki przeznaczone na wyżej opisaną pomoc wyniosły 1 061 339,12 zł, z czego na zasiłki stałe wydatkowano 713 271,37 zł, na zasiłki okresowe 278 947,75 zł, a na zasiłki celowe 69 120,00 zł.

Jednym z narzędzi pracy stosowanym przez pracowników socjalnych jest kontrakt socjalny, który stanowi pisemną umowę pomiędzy klientem Ośrodka Pomocy Społecznej a pracownikiem socjalnym. Zawarcie kontraktu socjalnego ma na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny, albo wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej czy też przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu danej osoby. W 2023 roku pracownicy socjalni zawarli 23 takie umowy, których postanowienia dotyczyły przede wszystkim aktywnego poszukiwania pracy, podjęcia prac społecznie użytecznych. W przypadku osób uzależnionych od alkoholu – w ramach kontraktów socjalnych zobowiązanie dotyczyło podjęcia terapii odwykowej oraz dokumentowania wydatków ponoszonych w ramach przyznanej pomocy finansowej.

W przypadku, gdy istniała uzasadniona obawa, że środki finansowe wydatkowane będą przez świadczeniobiorcę niezgodnie z przeznaczeniem, czy też gdy beneficjent wymagał natychmiastowej pomocy, świadczenie realizowane było w formie bezgotówkowej. Taka forma pomocy jest możliwa dzięki współpracy Ośrodka z firmami (np. sklepem spożywczym, Tauronem- Polską Energią S.A.), czy instytucjami (Urzędem Miejskim, spółdzielniami mieszkaniowymi: MSM, „Strzecha”), bądź zobowiązując klienta do udokumentowania dokonania zakupu (np. opału, leków czy odzieży) poprzez okazanie faktury.

WYSOKOŚĆ KWOT I FORMY REALIZACJI ŚWIADCZEŃ PRZYZNAWANYCH W FORMIE ZASIŁKÓW w 2023 ROKU

1.	Świadczenia wypłacane w formie gotówki	1 067 522,84 zł
2.	Świadczenia wypłacane w formie bezgotówkowej:	129 803,98 zł
	dofinansowanie do czynszu, regulowanie zadłużeń (UM, spółdzielnia MSM, „Strzecha”, Tauron)	45 939,55 zł
	zakup artykułów spożywczych w sklepie	41 636,43 zł
	gorący posiłek (wydawany w szkołach, przedszkolach, żłobku) – „Posiłek w szkole i w domu”	42 228,00 zł
SUMA		1 197 326,82 zł

Źródło: System dziedziny POMOST oraz sprawozdanie MPiPS-03-R za I-XII 2023 r.

3. POMOC OBYWATEŁOM UKRAINY

Rok 2023 był kolejnym rokiem, podczas którego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu wspierali osoby, które przybyły do naszego kraju uciekając przed konfliktem zbrojnym w Ukrainie. Oprócz świadczeń pieniężnych, które zostały wyszczególnione poniżej, pracownicy Ośrodka wspierali osoby przybywające z Ukrainy w formie poradnictwa, pomocy w załatwianiu różnego rodzaju spraw urzędowych. W porównaniu do 2022 roku widoczny jest wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy Ośrodka. Część osób, które zamieszkały na terenie naszego miasta znalazło pracę i usamodzielniało się, ponadto znaczna liczba osób wróciła do swojego kraju.

	2022		2023	
	Liczba osób, które otrzymały świadczenie	Kwota świadczeń	Liczba osób, które otrzymały świadczenie	Kwota świadczeń
Jednorazowe świadczenie pieniężne dla osób, które opuściły Ukrainę w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa	534	160 200,00 zł	16	4800,00 zł
Posiłki w placówkach oświatowych	101	34 366,00 zł	8	2840,00 zł
Zasiłek celowy	20	11 900,00 zł	8	8470,00 zł
Stypendium szkolne	1	162,65 zł	0	0,00 zł
Świadczenia rodzinne	88 rodzin	139 225,00 zł	32 rodziny	108 249,00 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS

Powyższe formy pomocy były realizowane jako zadania zlecone gminie w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 poz. 167), finansowane ze środków z Funduszu Pomocy, który został specjalnie utworzony w tym celu.

III. WSPIERANIE RODZINY

Efektywny i spójny system wspierania rodziny stanowi jeden z celów operacyjnych "Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026". Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo – wychowawczych realizowane jest między innymi w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny” zbudowanego w oparciu o założenie, że jest to proces zorganizowanych, skoordynowanych, kompletnych i ciągłych działań, realizowanych wspólnie przez współpracujące ze sobą ściśle instytucje pomocowe w gminie.

Skoordynowane działania realizowane są w oparciu o następujące programy:

- „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023”,
- „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025”,
- „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025”.

Założeniem ww. programów jest rozwijanie i udoskonalanie systemu zintegrowanych działań we współpracy ze wszystkimi podmiotami działającymi na terenie gminy w zakresie wspierania rodzin w realizowaniu ich funkcji społecznych, opiekuńczych, wychowawczych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. ASYSTENT RODZINY – WSPARCIE DLA RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ

Wśród mieszkańców Lublińca jest wiele rodzin niewydolnych w pełnieniu funkcji, które powinna wypełniać rodzina. Choć nie wszystkie spośród nich kwalifikują się do wsparcia ze środków społecznych, to jednak mogą one korzystać z innych działań, które umożliwiają systemowe oddziaływanie na ich środowisko.

W 2023 roku kontynuowano działania asystenta rodziny, którego rolą jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rodziny dysfunkcyjne, czyli te rodziny, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze najczęściej odznaczają się zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego i częstymi zmianami partnerów. Zjawiskom

patologicznym w postaci nadużywania alkoholu czy innych środków psychoaktywnych, przemocy, łamania norm społeczno-prawnych często towarzyszy bezrobocie, niezaradność życiowa, czasami choroba psychiczna któregoś z członków rodziny.

Praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi nakierowana była na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych dzieci.

Do podstawowych zadań należało:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyżnianiu problemów poprzez wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami,
- przeciwdziałanie utrwalaniu postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

Część rodzin korzystała ze wsparcia w formie usług asystenta rodziny, ponadto rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi korzystały z poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez Punkt Konsultacyjny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177) asystent rodziny to osoba, która współpracuje z rodziną, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu swych ról, głównie funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Dzięki współpracy, rodzice/opiekun mogą zwiększyć swoją aktywność społeczną, być lepiej zmotywowanym do podejmowania działań zawodowych oraz wszystkich innych prowadzących do poprawy sytuacji rodziny.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu pracuje 2 asystentów rodziny. Podstawowe działania asystent podejmuje w miejscu zamieszkania rodziny, w jej najbliższym otoczeniu. Asystent rozpoczyna współpracę z rodziną wymagającą wsparcia po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi ośrodka;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

- udzielenie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

W 2023 roku wsparciem asystenta rodziny objętych było 39 rodzin, 10 rodzin zostało zobowiązanych postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublińcu do współpracy z asystentem, 8 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta na wniosek placówek oświatowych, w pozostałych 21 rodzinach asystent rodziny rozpoczął pracę na wniosek pracownika socjalnego Ośrodka za zgodą rodziny.

Zwieńczeniem pracy asystenta rodziny winno być osiągnięcie efektu podstawowej stabilizacji życiowej, co pozwala rodzinie na dalsze samodzielne wychowanie dzieci lub ich powrót do rodziny biologicznej. Zdarzają się jednak sytuacje, kiedy rodzina nie poprawia swojej sytuacji życiowej, pomimo wielu starań i zabiegów, funkcja opiekuńczo - wychowawcza jest przez nią wypełniana w niedostateczny sposób.

W 2023 roku z 22 rodzinami asystenci zakończyli pracę. W przypadku 17 rodzin w efekcie współpracy z asystentem rodziny nastąpiła poprawa sytuacji, zostały zrealizowane wszystkie zadania zawarte w planie pracy z rodziną, co pozwoliło rodzinom na prawidłowe, już samodzielne funkcjonowanie. W pozostałych przypadkach zakończono pracę z rodziną ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę (4 rodziny) oraz z uwagi na brak efektów (1 rodzina).

W pieczy zastępczej umieszczono 2 dzieci z rodzin objętych usługą asystenta rodziny – dzieci te zostały umieszczone w rodzinie zastępczej.

Asystenci kończyli pracę z rodziną przede wszystkim z uwagi na osiągnięcie celów założonych w planie pracy. Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin i chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian pod kierunkiem asystenta pełniącego funkcję doradcy, edukatora i osoby motywującej do wprowadzania pozytywnych zmian w działaniach opiekuńczo - wychowawczych.

Objęcie rodziny wsparciem asystenta nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, niemniej wspieranie najbardziej niewydolnych wychowawczo rodzin przez niemal 14 lat uchroniło wiele dzieci przed umieszczeniem

w pieczy zastępczej, a rodzicom pozwoliło nabyć podstawowe umiejętności opiekuńczo-wychowawcze we współpracy ze specjalistami, jakimi są asystenci rodziny.

W 2023 roku na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wydatkował kwotę 255 686,95 zł. Na dzień 31.12.2023 r. w rodzinach zastępczych z terenu Lublińca umieszczonych było 34 dzieci.

W 2023 roku na utrzymanie dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wydatkował kwotę 359 099,63 zł. Na dzień 31.12.2023 r. w placówce opiekuńczo – wychowawczej przebywało 12 dzieci z terenu Lublińca.

W sierpniu 2023 roku Zarządzeniem nr 18/2023 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu z dnia 18 sierpnia 2023 r. wprowadzono „Procedurę postępowania pracownika socjalnego i asystenta rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”. Procedura ta daje pracownikom Ośrodka jasne i spójne wytyczne w zakresie pracy z rodziną.

2. WYPOCZYNEK WAKACYJNY DLA DZIECI Z RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ MOPS

Kolonie w Ośrodku Kolonijnym w Rzućwie – w okresie od 04.07.2023 r. do 13.07.2023 r., w wypoczynku letnim uczestniczyło 21 dzieci z rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu, organizatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu, natomiast realizatorem była firma „Lutur” z Lublina. Wyjazd został zorganizowany dzięki środkom pozyskanym w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł 34 860,00 zł.

3. WIELOLETNI RZĄDOWY PROGRAM „POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU”

Realizując strategiczne założenia celu operacyjnego pn. „efektywny i spójny system wspierania rodziny” Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021–2026” oraz założenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023”, dzieci i młodzież objęte zostały w 2023 roku dożywianiem w przedszkolach, szkołach i żłobku. Działanie to odbywało się w ramach wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Kontynuacja Programu przewidywała zaangażowanie finansowe budżetu państwa (dotacja obejmuje do 60% całkowitych kosztów zadania), a także umożliwiła gminie długofalowe planowanie

działań w zakresie dożywiania. Z programu korzystali przede wszystkim dzieci i młodzież do ukończenia nauki na poziomie ponadpodstawowym, ale również osoby starsze, samotne i długotrwale chore niebędące w stanie zaspokoić tych potrzeb we własnym zakresie, czy też dzieci młodsze pozostające w domu pod opieką rodziców. Zapewnienie posiłku było kluczowym zadaniem wielozakresowego systemu wspierania rodziny i dzięki sprawdzonej procedurze monitorowania potrzeb w tym zakresie, eliminowało w gminie problem niedożywienia.

W 2023 roku z pomocy korzystały rodziny, których dochód nie przekraczał 200% ustawowego kryterium dochodowego.

Na realizację Programu w 2023 r. wydatkowano kwotę 135 987,70 zł – z dotacji celowej z budżetu państwa pochodziło 81 592,62 zł (60% całości kosztów), natomiast 54 395,08 zł (czyli 40%) z budżetu gminy. Z programu skorzystało 239 rodzin/osób.

Program umożliwiał udzielenie pomocy w następujących formach:

- gorący posiłek realizowany w placówkach szkolnych (48 uczniów) i przedszkolnych (31 dzieci przedszkolnych, 4 dzieci korzystających ze żłobka);
- świadczenie pieniężne przeznaczone na zakup żywności (112 osób).

W ciągu ostatnich lat zauważalny jest znaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy w ramach programu dożywiania. Część rodzin, która wcześniej korzystała z finansowania posiłków w placówkach oświatowych, od czasu wprowadzenia świadczenia wychowawczego pokrywa koszty wyżywienia w placówkach we własnym zakresie. Ponadto w ostatnich latach poprawiła się sytuacja na rynku pracy, w związku z czym nastąpiły również korzystne zmiany w sytuacji materialnej rodzin, które nie kwalifikują się już do przyznania pomocy ze środków społecznych, nawet po podwyższeniu kryterium dochodowego.

**LICZBA DZIECI I OSÓB DOROSŁYCH DOŻYWIANYCH W LATACH 2021 – 2023
ORAZ KOSZTY REALIZACJI**

Rok	Liczba dzieci i osób dorosłych	Koszt dożywiania	Z tego: z dotacji celowej z budżetu państwa	Z tego: ze środków własnych gminy
2021	287	124 607,00 zł	68 607,00 zł	56 000,00 zł
2022	247	120 427,90 zł	72 256,74 zł	48 171,16 zł
2023	239	135 987,70 zł	81 592,62 zł	54 395,08 zł

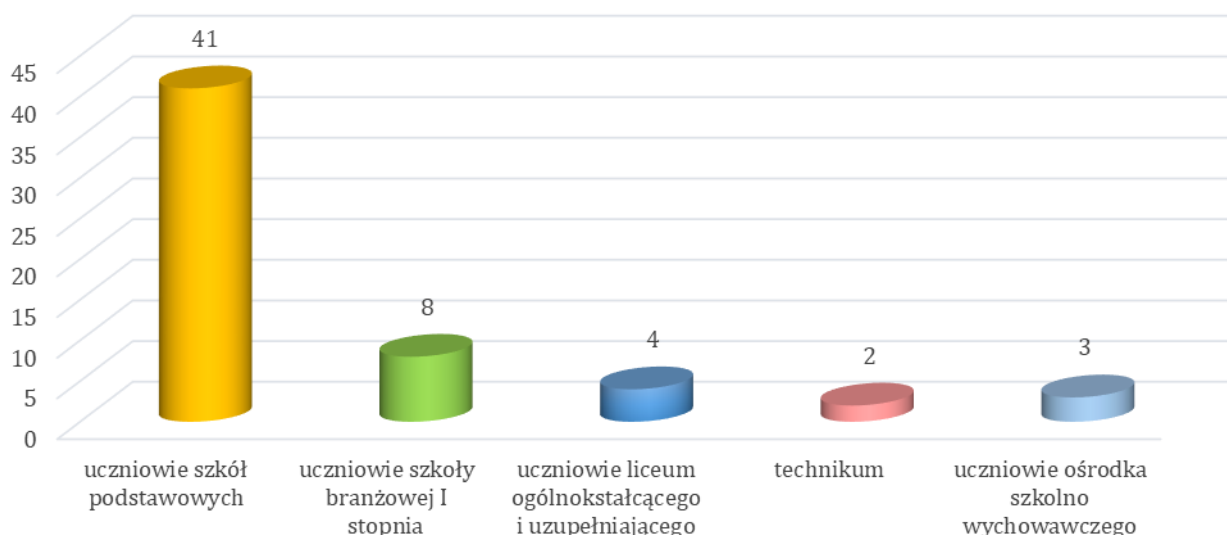
Źródło: opracowanie własne MOPS

4. POMOC MATERIALNA DLA UCZNIÓW O CHARAKTERZE SOCJALNYM

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od 2010 roku realizuje Narodowy Program Stypendialny, dotyczący pomocy uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej w formie stypendium i zasiłku szkolnego. Na realizację pomocy materialnej o charakterze socjalnym udzielana jest dotacja z budżetu państwa, przekazywana przez Wojewodę Śląskiego. Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Lublińca mają na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do nauki wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

W 2023 roku stypendium szkolne otrzymało 58 uczniów. Poniższy wykres prezentuje ilość uczniów, którzy skorzystali ze stypendiów szkolnych z podziałem na rodzaj szkół.

**WYKRES – LICZBA UCZNIÓW, KTÓRZY OTRZYMALI STYPENDIA SZKOLNE
Z PODZIAŁEM NA RODZAJ PLACÓWKI**

Pomoc materialną o charakterze socjalnym – stypendium szkolne dla uczniów realizowano w następujących formach:

1. Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, takich jak:
 - nauka języka obcego,
 - zajęcia dodatkowe, np. kurs programowania.
2. Pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności na:
 - zakup podręczników i książek poszerzających wiedzę edukacyjną,
 - zakup pomocy dydaktycznych, przyborów szkolnych,
 - zakup odzieży sportowej,
 - zakup komputera, akcesoriów komputerowych, oprogramowania, drukarki, tuszy do drukarki, naprawa i wymiana części w sprzęcie komputerowym,
 - zwrot za abonament internetowy,
 - zakup okularów korekcyjnych.
3. Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania przez uczniów szkół ponadpodstawowych:
 - zwrot za dojazd na kurs zawodowy poza miejscem zamieszkania,
 - zakwaterowanie w Bursie szkolnej.
4. Refundacja opłat i wydatków wymaganych przez szkołę: ubezpieczenie, Rada Rodzicielska.

Z pomocy materialnej o charakterze socjalnym - zasiłku szkolnego w 2023 r. skorzystało 7 uczniów (w formie pokrycia kosztów związanych z procesem edukacyjnym). Pomoc w formie zasiłku szkolnego jest świadczeniem niezależnym od dochodu. Zasiłek szkolny przyznany był 7 uczniom zamieszkałym na terenie Lublińca i znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu śmierci rodzica. W 2023 roku na pomoc w formie zasiłków szkolnych przyznano i wypłacono kwotę 4340,00 zł.

Na realizację Narodowego Programu Stypendialnego w 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu wydatkował kwotę 27 954,70 zł (stypendia szkolne – 23 614,70 zł, zasiłki szkolne – 4340,00 zł) – z dotacji celowej z budżetu państwa pochodziło 19 836,35 zł, z budżetu gminy 8118,35 zł.

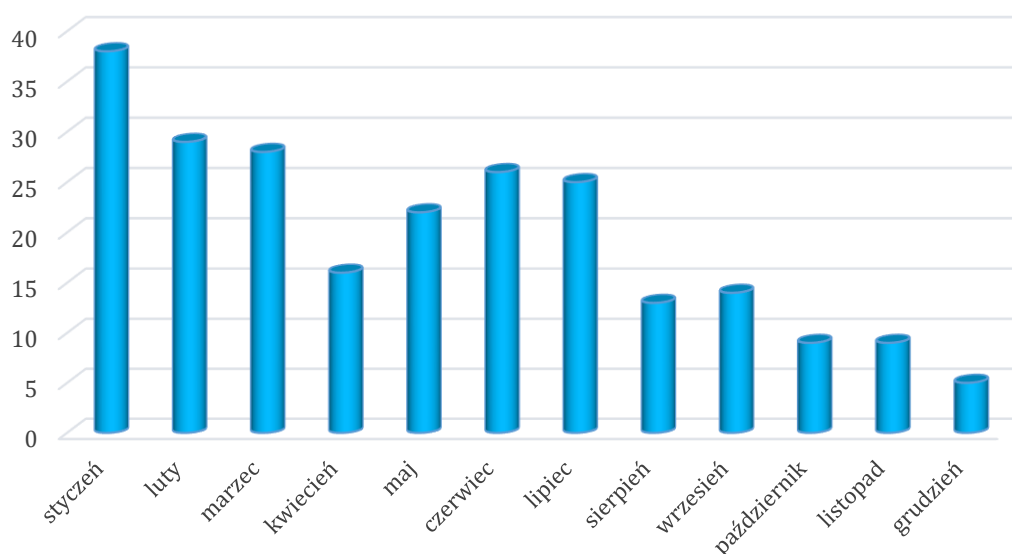
5. KARTA DUŻEJ RODZINY

W 2023 roku Dział Pomocy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu kontynuował realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. W roku sprawozdawczym złożono łącznie 234 wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny w tym 182 wnioski dla nowych rodzin: 41 rodzin, w skład których wchodzi również niepełnoletnie dzieci oraz 141 rodzin, w których rodzice mieli kiedykolwiek na utrzymaniu co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku (zgodnie ze zmianą, która weszła z dniem 1 stycznia 2019 r.). Wydano 433 karty tradycyjne oraz 434 karty elektroniczne.

Od początku funkcjonowania Karty Dużej Rodziny skorzystało z niej 1378 rodzin, w tym 2375 rodziców – od 2019 roku byli to również rodzice, którzy kiedykolwiek mieli, co najmniej troje dzieci (1341 osób), natomiast z takiej formy ulg na podstawie Karty Dużej Rodziny skorzystało lub nadal korzysta 1769 dzieci.

W 2023 roku nastąpił wzrost liczby wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny. Najwięcej wniosków złożono w okresie od stycznia do czerwca 2023 r. (159 wniosków – 68%), co związane było z procedowaniem a następnie wejściem w życie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej. Ustawa zakłada „zamrożenie” cen energii elektrycznej na poziomie cen z roku 2022 dla odbiorcy uprawnionego za zużycie wynoszące maksymalnie 2 MWh, a dla posiadaczy Karty Dużej Rodziny (rodziców) za zużycie wynoszące maksymalnie 3 MWh, pod warunkiem złożenia stosowanego oświadczenia u dostawcy energii do końca czerwca 2023 r.

Liczbę wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny w 2023 r. przedstawia poniższy wykres:

Źródło: opracowanie własne MOPS

1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY I PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

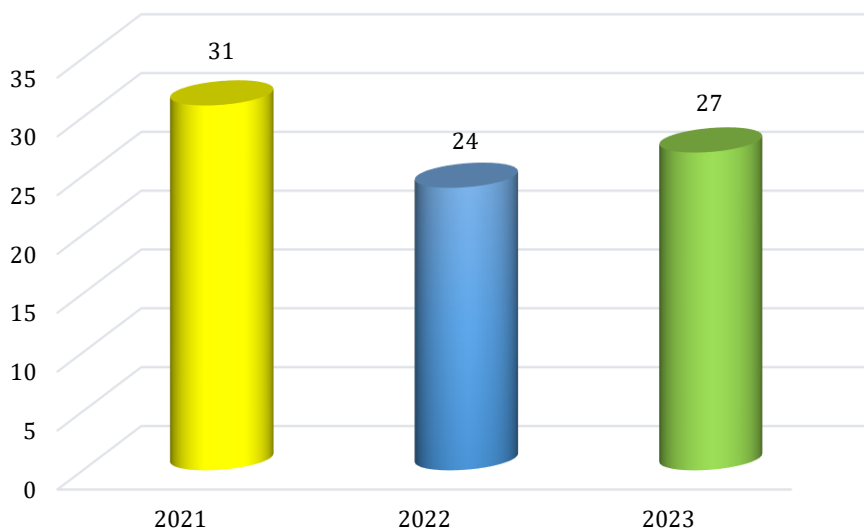
Podobnie jak w latach ubiegłych, przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu działał Zespół Interdyscyplinarny liczący 11 członków.

W skład Zespołu wchodził przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu,
- Szkoły Podstawowej nr 4,
- Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lublińcu,
- Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Lublińcu,
- Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lublińcu,
- Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Lublińcu,
- Prokuratury Rejonowej w Lublińcu,
- Lublinieckiej Rady Kobiet.

W 2023 roku odbyło się pięć spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.

W minionym roku do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 27 „Niebieskich Kart”. Zdecydowana większość procedur – 19 zostało wszczętych przez KPP w Lublińcu, 5 procedur wszczęli pracownicy socjalni MOPS w Lublińcu oraz 3 pracownicy oświaty. W 4 rodzinach procedura „Niebieskie Karty” była prowadzona w latach ubiegłych, lecz sytuacja w rodzinie wymagała ponownego wszczęcia procedury. W 23 rodzinach procedura została wszczęta pierwszy raz. W 19 rodzinach osobami podejrzanymi o doznawanie przemocy były kobiety, w 1 rodzinie mężczyzna, natomiast w 7 - dziecko.

Przez Zespół Interdyscyplinarny został skierowany 1 wniosek do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie leczenia odwykowego. Zespół Interdyscyplinarny w 8 przypadkach informował Sąd Rejonowy w Lublińcu o doznawaniu przemocy fizycznej bądź psychicznej przez małoletnie dzieci ze strony jednego z rodziców. W każdym z tych przypadków rodzina została objęta nadzorem kuratorskim. Do Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu zostało skierowane pismo o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 207 KK nad małoletnim dzieckiem. W konsekwencji Policja nałożyła nakaz natychmiastowego opuszczenia lokalu i zakaz zbliżania się. Sprawa została skierowana do Prokuratury Rejonowej i Sądu Rejonowego w Lublińcu.

W przypadku wszystkich ww. rodzin zostały utworzone grupy robocze. W roku 2023 członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli w 51 grupach roboczych.

W roku 2023 po przeanalizowaniu sytuacji, a przede wszystkim stwierdzeniu przez Zespół Interdyscyplinarny ustania przemocy w 19 rodzinach (w których procedura została wszczęta również w latach wcześniejszych) procedura „Niebieskie Karty” została zakończona. W 5 rodzinach procedura została zakończona z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań. Pozostałe rodziny i osoby, w stosunku do których stosowana była przemoc, są wspierane i monitorowane przez poszczególnych członków grup roboczych.

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej trwają prace związane z powołaniem nowego Zespołu Interdyscyplinarnego. Została podjęta uchwała przez Radę Miejską w Lublińcu w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Obecnie podpisywane są porozumienia o współpracy z instytucjami i podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego. Nowy Zespół będzie liczył 12 członków.

2. SZKOLENIA I SEMINARIA

W roku sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz Miejską Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zorganizował następujące szkolenia i seminaria mające na celu szeroko rozumianą profilaktykę:

1. szkolenie pt. „Cyberprzemoc, seksting, stalking czyli szansa dla niewidocznych – praktyczne aspekty funkcjonowania adolescentów w sieci dla osób pamiętających Gadu-Gadu i dyskietki” (luty 2023 r.),
2. seminarium szkoleniowe pt. „Przeciwdziałanie patologiom społecznym w kontekście pracy z klientem w spektrum autyzmu” (czerwiec 2023 r.),
3. seminarium szkoleniowe pt. „Rozwiązywanie problemu przemocy domowej w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej – praca grup diagnostyczno – pomocowych, oddziaływania wobec osób stosujących przemoc” (lipiec 2023 r.),
4. warsztaty profilaktyczne dla lublinieckiej młodzieży pt. „Impreza trwa chwilę, FAS zostaje na całe życie” (wrzesień 2023 r.).

3. KAMPANIA „16 DNI PRZECIW PRZEMOCY”

Zespół Interdyscyplinarny wraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lublińcu włączył się w obchody Lublinieckiej Kampanii „16 dni przeciw przemocy”, które w 2023 roku były obchodzone na całym świecie od 25 listopada do 10 grudnia. W ramach kampanii zorganizował następujące działania profilaktyczne:

- warsztaty pt. „Użyj mocy przeciw przemocy” dla uczniów lublinieckich szkół podstawowych,
- wizyty studyjne w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej dla młodzieży z 5 lublinieckich szkół podstawowych – w sumie 60 uczniów VII i VIII klas,
- seminarium szkoleniowe pt. „Porozumienie bez przemocy”. W seminarium uczestniczyli członkowie Lublinieckiego Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy socjalni MOPS w Lublińcu, dzielnicowi KPP w Lublińcu, pedagodzy szkolni, kuratorzy Sądu Rejonowego w Lublińcu oraz osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy.
- warsztaty „WenDo” – w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie „Złote Lata” pn. „NIEzależna Kobieta”, który wpisywał się w działania omawianej kampanii odbyło się szkolenie z technik samoobrony i asertywności dla 16 mieszkanek Lublińca.

V. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ZDROWIE PSYCHICZNE

System pomocy osobom niepełnosprawnym – w tym osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom stanowi jeden z elementów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026”, którego celami operacyjnymi są: *„rozwój systemu rehabilitacji, aktywizacji i wsparcia osób niepełnosprawnych” oraz „poprawa dostępu do specjalistycznej opieki i wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi”.*

Praca socjalna realizowana przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu miała na celu ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnorodnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie i monitorowanie kontaktów rodzinnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, rozpowszechnianie idei wolontariatu. Z kolei praca socjalna nakierowana na problemy dotyczące osób z zaburzeniami psychicznymi skupiała się na motywowaniu do poddania się badaniom diagnostycznym w poradniach zdrowia psychicznego, motywowaniu do podjęcia leczenia, wspieraniu osoby i rodziny oraz pomocy we wzmacnianiu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

1. USŁUGI OPIEKUŃCZE

Jedną z form pomocy dla osób starszych lub długotrwale i ciężko chorych są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni, nie mogą takiej pomocy zapewnić. Osoby korzystające z pomocy Ośrodka to zarówno osoby samotne, ale także i takie, które mają rodzinę, jednakże członkowie rodziny mieszkają poza granicami kraju, wyjechali w celach zarobkowych do innych miast lub też z uwagi na konieczność kontynuowania pracy zawodowej nie mogą całodobowo sprawować opieki nad starszym czy niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Pomoc w wyżej opisanej formie umożliwia osobie starszej jak najdłuższe pozostanie w swoim najbliższym otoczeniu, pozwala również na oddalenie w czasie decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej.

W 2023 roku z usług skorzystały łącznie 103 osoby w przedziale wiekowym od 54 do 104 lat. Spośród osób korzystających z tego rodzaju wsparcia 90 osób stanowiły osoby zamieszkujące samotnie lub prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe, natomiast 13 osób zamieszkiwało z rodziną. Osoby korzystające z tej formy pomocy w zdecydowanej większości stanowiły kobiety – 79 osób, natomiast mężczyźni stanowili grupę 24 – osobową. Z kolei z grupy 103 osób, które korzystały z pomocy w formie usług opiekuńczych, 94 osoby to seniorzy w wieku powyżej 65 lat. Sytuacja taka ma miejsce z uwagi na fakt, iż wzrasta liczba osób starzejących się. Wszelkie publikowane dane statystyczne wskazują, że kraje Europy, w tym Polska, stają przed faktem starzenia się populacji. Problem ten dotyczy również Gminy Lubliniec, gdzie w 2022 roku liczba mieszkańców wyniosła 22 792, z czego liczba osób starszych wynosiła 5516. Z kolei w 2023 roku ogólna liczba mieszkańców spadła (22 610), liczba osób starszych w stosunku do roku 2022 również się zmniejszyła (5230 osoby), jednakże stanowiła ona procentowo większą część społeczeństwa Lublińca niż w roku 2022, bo 23,13% ogółu ludności miasta.

Zespół Usług Opiekuńczych stanowiło 10 opiekunek społecznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Usługi opiekuńcze świadczone były w systemie dwuzmianowym od poniedziałku do piątku oraz w sobotę w systemie jednozmianowym. W 2023 roku opiekunki społeczne świadczyły usługi opiekuńcze przez 13 802 godzin.

Do codziennych czynności opiekunek należało:

- pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych,
- opieka higieniczna,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Koszt jednej roboczogodziny za usługi opiekuńcze wynosi 1% najniższej emerytury w dniu wydania decyzji administracyjnej, w 2023 roku to kwota 16 zł. Osoby, których dochód nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego są zwalniane z ponoszenia odpłatności za usługi opiekuńcze. Szczegółowe warunki przyznawania oraz zasady zwalniania z odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje Uchwała Nr 429/XL/2017 Rady Miejskiej w Lublińcu z dnia 19 października 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania. Spośród 103 osób korzystających z tej formy wsparcia, z odpłatności za usługi zwolnione zostały 3 osoby, natomiast 2 osoby nie ponosiły ww. odpłatności na podstawie obowiązującej tabeli stawek odpłatności za usługi opiekuńcze.

2. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Domy pomocy społecznej świadczą na poziomie obowiązującego standardu osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb. Na terenie gminy Lubliniec znajdują się trzy domy pomocy społecznej:

- DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. Kochcickiej
- miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2023 roku wynosił 4566,64 zł,
- DPS „Dom Kombatanta” przy ul. Cyrana 10 dla osób przewlekle somatycznie chorych
- miesięczny koszt utrzymania w 2023 roku to 4852,03 zł,
- DPS „Zameczek” przy ul. 77 GPP 2 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie
- miesięczny koszt utrzymania w 2023 roku to kwota 5958,99 zł.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pobyt w domu pomocy społecznej jest dla osoby korzystającej z tej formy pomocy odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, a do wnoszenia opłat za pobyt zobowiązani są w kolejności:

- mieszkaniowiec – do wysokości 70% własnego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi;
- gmina, z której osoba została skierowana.

KOSZT POBYTU W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ PONOSZONY PRZEZ GMINĘ W LATACH 2021 - 2023

Rok	Ilość osób umieszczonych w DPS	Koszt pobytu w DPS ponoszony przez Gminę
2021	34	860 990,72 zł
2022	35	1 063 852,99 zł
2023	37	1 286 844,46 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu skierował 5 osób do domu pomocy społecznej.

W 2023 roku z powodu zgonów zostało wygaszonych 6 decyzji mieszkańców DPS. Koszt pobytu wszystkich 37 osób przebywających w domach pomocy społecznej wyniósł w 2023 roku 1 286 844,46 zł. Rodziny osób skierowanych partycypowały w kosztach pobytu swoich bliskich w DPS w wysokości 50 203,05 zł, zatem rzeczywista wysokość kosztów, jakie poniosła gmina na utrzymanie mieszkańców w domach pomocy społecznej, wyniosła 1 236 641,41 zł.

Osobom wymagającym wsparcia Ośrodek w pierwszej kolejności stara się zapewnić pomoc w środowisku - oferuje usługi opiekuńcze a także uczestnictwo w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”. Dopiero w przypadku, gdy taka pomoc jest niewystarczająca, zostaje wydana decyzja kierująca do domu pomocy społecznej.

W przypadku osób starszych i niepełnosprawnych zachodzi potrzeba rozwijania ośrodków wsparcia, które umożliwiają pozostawienie tych osób w swoim środowisku zapewniając im godziwe warunki bytowania i aktywizowania. Dodatkowym argumentem przemawiającym za rozwijaniem ośrodków wsparcia jest znacznie niższy koszt korzystania z usług oferowanych przez ww. ośrodki w porównaniu do kosztów utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej posiada odpowiednią bazę do świadczenia usług w miejscu zamieszkania ww. osób, tzw. sieć wsparcia środowiskowego stworzoną poprzez:

- świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- funkcjonowanie Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”.

W Lublińcu do końca grudnia 2023 r. działał również Środowiskowy Dom Samopomocy – natomiast od 1 stycznia 2024 r. powołano Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy - placówkę realizującą zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, głównie z zakresu rehabilitacji społecznej.

Sieć wsparcia środowiskowego pozwala objąć pomocą osoby wymagające konkretnej specjalistycznej, fachowej pomocy w ich naturalnym środowisku oddalając w czasie potrzebę skierowania do domu pomocy społecznej, czy w ogóle ją wykluczając.

3. PROGRAM „ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ”

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował realizację zapoczątkowanego w 2020 roku programu Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023. Program zapewniał osobom ze znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności bezpłatną usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W roku sprawozdawczym w Programie wzięło udział 40 osób niepełnosprawnych. Wśród uczestników były osoby z różnymi niepełnosprawnościami (np. ortopedycznymi, neurologicznymi, schorzeniami narządu wzroku), mniej lub bardziej samodzielne, z chorobami współistniejącymi. Osoby te zgłosiły się do Programu, ponieważ pomimo swojej ograniczonej sprawności chciały korzystać z życia, wychodzić z domu, uczestniczyć w życiu społeczno-kulturalnym, uczyć się samodzielnego funkcjonowania zarówno w domu, jak i poza nim. Usługi asystenta w szczególności polegały na: wyjściu w wybrane przez uczestnika miejsce (np. świątynie, placówki służby zdrowia, znajomi, rodzina, różnego rodzaju instytucje), zakupach, nawiązaniu kontaktu i współpracy z różnego rodzaju organizacjami, korzystaniu z dóbr kultury, ale również wspólnym przebywaniu z asystentem.

Program przyniósł niepełnosprawnym uczestnikom wiele korzyści, m.in. chętniej wychodzili oni z domu, bardziej dbali o siebie (swoją sylwetkę, odżywianie, stan zdrowia), usprawnione zostały różne funkcje organizmu (np. chodzenie, wykonywanie codziennych czynności poprzez m.in. treningi czystościowe, wspólne spacerowanie), zapoznali się z ofertą miasta w zakresie wykorzystania czasu wolnego, częściej uczestniczyli w różnego rodzaju wydarzeniach oraz usługach zdrowotnych. Ponadto między asystentami i uczestnikami Programu nawiązały się więzi przyjacielskie, a większość deklaruje wzajemną pomoc nawet po zakończeniu Programu.

Ogólny koszt realizacji Programu wyniósł 392 016,70 zł, z czego 366 778,35 zł przeznaczono na wynagrodzenie dla asystentów. Asystenci wykonali 9280 godzin usług.

4. PROJEKT „TY I JA – RAZEM KU SAMODZIELNOŚCI”

W 2023 roku, od maja do grudnia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu po raz kolejny realizował w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pod nazwą: „Od zależności ku samodzielności” – edycja 2023 projekt „Ty i Ja – razem ku samodzielności”. Celem zadania było umożliwienie dzieciom ze spektrum zaburzeń autystycznych oraz ich rodzicom przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły, której własnym staraniem, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości nie są w stanie samodzielnie pokonać. Celem zadania było również wzmocnienie i poszerzenie ofert sieci oparcia społecznego w zakresie poprawy sytuacji życiowej i społecznej dzieci ze spektrum autyzmu oraz ich rodzin. W projekcie w ramach zajęć i warsztatów dla dzieci realizowano Terapię Metodą Tomatisa, Trening Umiejętności Społecznych – TUS i zabawy integracyjne, hipoterapię, malarstwo emocjonalne – arteterapię, bajkoterapię – trening kontrolowania emocji trudnych. Rodzice dzieci uczestniczyli w warsztatach z psychologiem i pedagogiem oraz dietetykiem. Rodzice – głównie matki nabyły wiedzę dotyczącą radzenia sobie w sytuacjach codziennych związanych z wychowywaniem swych pociech. Specjaliści prowadzący warsztaty udzielali informacji i wskazówek jak wychowywać dziecko wymagające szczególnej troski, jak z nim ćwiczyć i jaką stosować dietę, by usprawnić wzrost i rozwój organizmu, czyli co robić, aby dziecko było szczęśliwe, a równocześnie nie tracić z oczu potrzeb pozostałych członków rodziny. W projekcie wzięło udział 14 dzieci oraz 13 rodziców. Łączny koszt przedsięwzięcia wyniósł 82 344,71 zł.

VI. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowi jeden z priorytetów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026”, którego celami operacyjnymi są *kompleksowe wsparcie seniorów i umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz zapewnienie godnych i bezpiecznych warunków życia osobom starszym poprzez wsparcie finansowe i opiekuńcze.*

Ww. cele realizowane są poprzez:

- zapewnienie odpowiednich form opieki osobom jej wymagających,
- aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym,
- usprawnienie osób starszych (pod względem fizycznym i psychicznym),
- aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym wymagających takiej opieki,
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
- budowanie lokalnej sieci wsparcia dla seniorów.

Praca socjalna realizowana przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu miała na celu ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnorodnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie i monitorowanie kontaktów rodzinnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, rozpowszechnianie idei wolontariatu.

1. DOM DZIENNEGO POBYTU „KLUB SENIORA”

Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” jest placówką wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, która zapewnia opiekę oraz wszechstronną aktywizację osobom w wieku emerytalnym, w tym samotnym, osamotnionym oraz przewlekłe chorym, których sprawność psychofizyczna umożliwia pobyt w środowisku oraz znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Osobom, dla których dotarcie do Klubu stanowi trudność zapewniony jest nieodpłatnie transport, w czasie którego nad bezpieczeństwem podopiecznych czuwa opiekun. Jednym z celów działania Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” jest pobudzanie i wspieranie aktywności społecznej osób starszych. Dom Dziennego Pobytu „Klub Seniora” dysponuje 40 miejscami, w 2023 roku z oferty Klubu skorzystało 38 osób (32 kobiety oraz 6 mężczyzn). Przedział wiekowy klubowiczów wynosił od 47 lat do 89 lat.

Celem działania „Klubu Seniora” jest realizacja zadań z uwzględnieniem potrzeb uczestników, przełamanie izolacji, tworzenie więzi emocjonalnej, aktywizacja oraz prawidłowa i sprawna organizacja zajęć opiekuńczo – terapeutycznych.

Prowadzone działania skupiały się głównie na:

- a) objęciu wsparciem jak największej grupy osób wymagających pomocy,
- b) aktywizacji uczestników w sferze twórczej, intelektualnej, ruchowej, emocjonalnej i społecznej,
- c) kształtowaniu pozytywnych emocji,
- d) organizowaniu zajęć rekreacyjnych, np.: wyjazdów, wycieczek, imprez okolicznościowych itp.,
- e) pomocy w rozwiązywaniu problemów osobistych klubowiczów, w tym spraw socjalnych oraz spraw związanych z dbaniem o zdrowie, kondycję fizyczną oraz psychiczną.

Praca Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” realizowana była na podstawie rocznego planu działania, który obejmował zajęcia opiekuńczo – terapeutyczne.

Niniejszy plan zawierał:

- trening czystości i dbałości o wygląd zewnętrzny,
- trening prozdrowotny/trening lekowy,
- zajęcia kulinarne,
- zajęcia biblioteczne,
- trening umysłowy,
- trening czasu wolnego,
- zajęcia usprawniające,
- zajęcia plastyczne i rękodzielnicze,
- zajęcia ceramiczne,
- muzykoterapię,
- warsztaty nordic walking,
- wizyty duszpasterskie,
- pomoc medyczną i socjalną,
- zajęcia rekreacyjne i inne.

Zajęcia prowadzone były przez instruktorów terapii zajęciowej.

W ramach imprez rekreacyjno-integracyjnych Klubowicze uczestniczyli w:

- Przedstawieniu jasełkowym w wykonaniu artystów z Zespołu Teatralnego „Trapez” działającego przy Szkole Podstawowej nr 2 w Lublińcu;
- Pikniku Integracyjnym „Artyści wszechczasów” z okazji obchodów Dnia Mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kochcickiej 14;
- XXIII Pikniku Śląskim w Domu Pomocy Społecznej „Zameczek” w Lublińcu;
- Obchodach Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego organizowanego w Miejskim Domu Kultury pod hasłem „Nie oceniamy, pomagamy – wszyscy jesteśmy tacy sami” przez Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny w Lublińcu;
- Obchodach Lublinieckiego Dnia Seniora w Miejskim Domu Kultury oraz w LUBITECE;
- Spotkaniu Wigilijnym w Restauracji „Rajska” w Lublińcu.

W Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” udało się zorganizować:

- Bal Karnawałowy;
- Walentynki;
- Tłusty Czwartek;
- Z okazji Walentynek występ zespołu „Za młodzi na sen”;
- Dzień Kobiet oraz Dzień Mężczyzny;
- Ostatki;
- Dzień Wiosny;
- Śniadanie Wielkanocne;
- Mikołajki.
- Świąteczną sesję fotograficzną.

Klubowicze wzięli także udział w Jarmarku Wielkanocnym zorganizowanym w Miejskim Domu Kultury, w Jubileuszowym Jarmarku Rękodzieła zorganizowanym na skwerze przy Miejskim Domu Kultury oraz w Jarmarku Bożonarodzeniowym zorganizowanym na lublinieckim rynku.

W ramach integracji międzypokoleniowej kontynuowano współpracę z lublinieckimi przedszkolami oraz uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także z Miejsko-Powiatową Biblioteką Publiczną im. Józefa Lompy w Lublińcu, pracownik Biblioteki cyklicznie prowadził w Klubie zajęcia biblioteczne, w ramach kolejnej odsłony Narodowego Czytania podopieczni placówki udali się do LUBITEKI na czytanie lektury Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem”.

W roku ubiegłym nawiązano współpracę z Dziennym Domem Senior+ w Panoszowie, w Gminie Ciasna, dokąd Klubowicze udali się na Imprezę Andrzejkową.

W 2023 roku w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” realizowany był Projekt Socjalny „Siła tkwi w nas - warsztaty profilaktyczne 2023” skierowany do seniorów – podopiecznych ww. placówki. Działania projektowe finansowane były ze środków pozyskanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W ramach Projektu zrealizowano niżej wymienione przedsięwzięcia, których nadrzędnym celem była profilaktyka uzależnień:

- Recital wokalnie – aktorski „serce w muzyce” z konkursem dykcyjnym,
- W ramach Miejskiego Projektu Streetworkingowego pracownicy Klubu przeprowadzili dla mieszkańców Lublińca cztery warsztaty : „Malowanie na szkło”, „Marzenia jak malowane”, „Letni decoupage”, „Gipsowy zwierzynek”,
- Wyjazd na warsztaty pieczenia chleba do Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Pawełkach,
- Warsztaty robienia mydełek zapachowych,
- Warsztaty robienia świec ozdobnych;
- Warsztaty ceramiczne.

2. PROGRAM „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW” MODUŁ II

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu po raz kolejny wziął udział w Programie „Korpus Wsparcia Seniorów” 2023 - Moduł II, którego głównym celem było zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku powyżej 65 lat przez świadczenie tzw. „opieki na odległość”, a także poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych.

Program realizowany był wyłącznie w zakresie Modułu II, mającego na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do ww. „opieki na odległość”.

W 2023 roku na potrzeby programu zakupiono miesięcznie, w okresie od miesiąca lutego do miesiąca grudnia 140 abonamentów usługi teleopieki, natomiast łącznie z programu korzystało 164 seniorów w wieku 65 lat i więcej, gdyż z przyczyn losowych seniorzy w trakcie trwania programu zmieniali się. Seniorzy korzystali z opasek bezpieczeństwa zakupionych w roku 2022, nie wystąpiła potrzeba zwiększenia ilości opasek.

Wysokość środków przyznanych i wydatkowanych na realizację programu w zakresie Modułu II stanowi kwota 45 920,00 zł, są to środki wydatkowane na zakup usługi obsługi systemu polegającej na sprawowaniu całodobowej opieki na odległość nad seniorami przez centrum monitoringu, całkowity koszt realizacji programu stanowi kwota 57 400,00 zł.

Podczas realizacji programu zarejestrowano 241 zgłoszeń do dyspozytora przy użyciu opaski bezpieczeństwa (tzw. alarmy SOS), z czego 10 zgłoszeń zakończyło się interwencją służb ratunkowych, w pozostałych przypadkach wsparcia udzielono przez telefon, przy pomocy osób z otoczenia lub też innych służb.

Na podstawie ubiegłorocznych doświadczeń wynikających z realizacji programu można stwierdzić, że program przyczynił się do wsparcia Gminy Lubliniec w zapewnianiu usług wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej.

3. STOWARZYSZENIE ŻŁOTE LATA

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od pięciu lat działa Stowarzyszenie „Żłote Lata”. Zostało ono powołane do życia przede wszystkim z myślą o wspieraniu osób starszych i samotnych, ale także w celu organizowania inicjatyw na rzecz rozwoju społecznego, promocji i organizacji wolontariatu.

W roku 2023 udało się pozyskać środki finansowe na realizację czterech ofert:

1. Pierwsza oferta dotyczyła dotacji pozyskanej w formie grantu z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. Dzięki środkom zrealizowano działania mieszczące się w projekcie pt. „Senior w kulturze – myśli globalnie, działa lokalnie”. Zadanie składało się z czterech wydarzeń. W ramach jednodniowych wyjazdów seniorzy udali się na targi „Silver Silesia” w Tychach, gdzie część z nich wystąpiła na scenie (zespół „Za młodzi na sen”). Seniorom zaproponowano również wyjazd do Sanktuarium Matki Boskiej Leśniowskiej. W czasie wyjazdu seniorzy odwiedzili pobliską pizzerię i w czasie warsztatów każdy samodzielnie przygotował ten włoski przysmak. W czasie wyjazdu do Górek Małych i wizycie w Chlebowej Chacie seniorzy mieli okazję powspominać swoje dzieciństwo podczas specjalnych warsztatów edukacyjnych prezentujących życie na dawnej polskiej wsi, a przygotowane własnymi rękami podkłomyki były konsumowane przy wspólnym ognisku. Na zakończenie, w ramach czwartego wyjazdu uczestnicy udali się do Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu. Celem całego projektu było poznanie przez seniorów form aktywności kulturalnej, by zachęcić do aktywnego spędzania czasu wolnego, wykorzystując bogactwo dziedziny kultury.

Ponadto Stowarzyszenie „Żłote Lata” otrzymało dotacje w procedurze pozakonkursowej od Burmistrza Miasta Lublińca na realizację trzech grantów.

2. „Spotkanie z kulturą”, było zadaniem z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. W ramach projektu zorganizowano wernisaż wystawy „Amplituda”. Była to polsko-francusko-niemiecka wystawa interdyscyplinarna, która powstała z okazji 30-lecia Trójkąta Weimarskiego. Projekt jest odzwierciedleniem idei współpracy tych krajów na polu artystycznym. Ponadto zorganizowano spotkanie dla seniorów z artystą ziemi lublinieckiej – Stanisławem

Kowalczykiem w „Lubitece”. Dla seniorów przygotowano także wyjazd edukacyjny do zamku w Toszku. W ramach wyjazdu edukacyjnego seniorzy zwiedzali obiekt, brali udział w warsztatach rękodzielniczych (malowanie toreb w symbole zamku) oraz w projekcji filmu o legendach: o Złotej Kaczce i Białej Damie.

3. Kolejny grant z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pt. „Lubliniecki Dzień Seniora - bądźmy bezpieczni i szczęśliwi”, miał na celu zintegrowanie środowiska osób starszych, również osób, które mają lub mogą mieć problem z uzależnieniami. Miejszem realizacji zadania był Miejski Dom Kultury w Lublińcu oraz Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna. Przygotowany program został podzielony na dwie części – przed i popołudniową, by kompleksowo dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców. Na zgromadzonych gości czekały programy artystyczne. Gościnnie wystąpił zespół teatralny z zaprzyjaźnionej z naszym miastem Redy oraz Biesiada Kochanowicka. Odbywały się ponadto spotkania z lublinieckimi służbami i instytucjami na co dzień niosącymi pomoc i oferującymi wsparcie.

4. Ostatni grant również dotyczył działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym. Zadanie „NIEzależna Kobieta” było projektem o charakterze profilaktycznym skierowanym do dorosłych mieszkanki Lublińca, które uczestniczyły w warsztatach samoobrony i asertywności „WenDo”. Podczas warsztatów kobiety uczyły się jak reagować na różne formy przekraczania granic, na przemoc psychiczną i fizyczną. Ponadto wzmacniały poczucie pewności siebie, poczucie własnej wartości i sprawczości. WenDo jako metoda samoobrony psychicznej przekazuje wiedzę na temat skutecznych metod komunikowania się i wyrażania własnych potrzeb, emocji, zdania. Warsztaty „WenDo” poprowadziła certyfikowana trenerka „WenDo”, trenerka warsztatu psychologicznego i treningu interpersonalnego, psycholożka, terapeutka. Warsztaty odbywały się na sali szkoleniowej, znajdującej się na Stadionie Miejskim w Lublińcu. W ramach działania zostały wykonane i zakupione ulotki promujące międzynarodowy znak „Pomóż mi”, które były dołączone do listopadowego numeru „Nowin Lublinieckich”.

Stowarzyszenie „Złote Lata” bierze również udział w jarmarkach organizowanych na terenie miasta Lublińca, tj. w jarmarku wielkanocnym i bożonarodzeniowym, a także wrześniowym jarmarku rękodzieła.

4. ŻŁOTA RĄCZKA DLA LUBLINIECKICH SENIORÓW 65+

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu w sierpniu 2023 roku uruchomił lokalny program wsparcia dla lublinieckich seniorów pn. „Żłota Rączka dla Lublinieckich Seniorów 65+”, który polegał na zapewnieniu nieodpłatnej pomocy w drobnych, domowych naprawach, których seniorzy nie byli w stanie samodzielnie dokonać. W okresie od sierpnia do grudnia 2023 r. z tej formy wsparcia skorzystało 22 samotnych seniorów, a zakres prac obejmował w szczególności wymianę zamków, zawiasów, uszczelnienie ciekących kranów i wiele innych niewielkich domowych usterek, które dla osób starszych stanowiły duże utrudnienie w codziennym funkcjonowaniu. Łączny koszt wykonanych usług wyniósł 1960,00 zł. W 2024 roku Program będzie kontynuowany.

5. INNE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

SPOTKANIE WIGILIJNE – w 2023 roku po raz kolejny zorganizowano w Restauracji „Rajska” wspólne spotkanie wigilijne, w którym uczestniczyli podopieczni Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”, seniorzy z miasta Lublińca, a także najubożsi mieszkańcy miasta.

Ponadto z myślą o osobach potrzebujących, zwłaszcza w tak szczególnym momencie roku, jakim są święta Bożego Narodzenia zorganizowano posiłek wigilijny z dowozem do domu. Z posiłku tego skorzystało 31 mieszkańców miasta, w tym osoby korzystające z pomocy społecznej, zwłaszcza z usług opiekuńczych.

VII. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Pomoc osobom czy rodzinom z problemem bezrobocia stanowi jeden z celów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021-2026”. Celem operacyjnym realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu jest *„aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych oraz podnoszenie kwalifikacji i szans zatrudnienia mieszkańców na lokalnym rynku pracy”*.

Długotrwałe bezrobocie wpływa destrukcyjnie na psychikę ludzką, osłabia aktywność w poszukiwaniu pracy, wywołuje stres, apatię, poczucie krzywdy, poczucie bezsilności. W Lublińcu w dalszym ciągu liczną grupę osób korzystających ze wsparcia ze środków społecznych stanowiły osoby bezrobotne (osoby nieposiadające żadnych kwalifikacji zawodowych, z niskim wykształceniem lub jego brakiem).

Działania pracowników socjalnych wobec osób bezrobotnych skupiały się przede wszystkim na:

- objęciu pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia,
- przygotowaniu i wspieraniu osoby bezrobotnej w trakcie poszukiwania pracy,
- niwelowaniu psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- zwiększeniu aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- readaptacji do środowiska pracy w przypadku długotrwale bezrobotnych,
- stałej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych,
- wykorzystaniu w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.

Oferta Ośrodka skierowana była zarówno do osób bardziej aktywnych, samodzielnych, które wymagają stosunkowo niewielkiego wsparcia, jak i do tych, które nie potrafią wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy.

1. PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE

Prace społecznie użyteczne są narzędziem, które jest wykorzystywane do aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej. Pozwala uczestnikom na wspomagany finansowo i określony w czasie, częściowy powrót na rynek pracy. Finansowanie programu odbywa się ze środków Funduszu Pracy i środków gminy, w ramach porozumienia pomiędzy Starostwem Powiatowym a Gminą Lubliniec. Zgodnie z ww. Porozumieniem Gmina Lubliniec w 2023 roku mogła zapewnić udział w pracach społecznie użytecznych 17 osobom bezrobotnym zarejestrowanym w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lublińcu. W omawianym programie w okresie od marca do listopada 2023 r. wzięło udział łącznie 18 osób bezrobotnych korzystających z pomocy Ośrodka. Osoby uczestniczące w pracach społecznie użytecznych miały do przepracowania 40 godzin miesięcznie (nie więcej niż 10 godzin tygodniowo). Ogółem osoby bezrobotne przepracowały w Programie w 2023 roku 5824 godziny. Maksymalne miesięczne wynagrodzenie osoby wykonującej prace społecznie użyteczne wynosiło 440,00 zł, które nie jest wliczane do dochodu osoby/rodziny przy ustalaniu uprawnień do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej. Na wypłatę wynagrodzeń za prace społecznie użyteczne wydatkowano kwotę 61 387,20 zł, z czego 36 482,88 zł zostało zrefundowane przez Powiatowy Urząd Pracy ze środków z Funduszu Pracy. Pracownicy społecznie użyteczni pracowali na rzecz jednostek organizacyjnych gminy: Urzędu Miasta, Miejsko – Powiatowej Biblioteki Publicznej, Zakładu Wodociągów i Usług Komunalnych, Żłobka Miejskiego, Miejskiego Domu Kultury, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora” wykonując prace porządkowo – gospodarcze, porządkowo – remontowe, obsługując Punkt Doraźnej Pomocy a także pomagając w czasie przywozu oraz odwozu członków z Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”.

VIII. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Efektywny system wspierania osób z uzależnieniem oraz ich rodzin poprzez specjalistyczne poradnictwo i umożliwienie im uczestnictwa w terapii jest jednym z celów Profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, będącej elementem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026”.

Powyższe cele są realizowane m.in. poprzez:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową.

1. PUNKT KONSULTACYJNY

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu działa Punkt Konsultacyjny skupiający się w głównej mierze na szeroko rozumianym poradnictwie, które ma charakter bezpłatny i jest skierowane do wszystkich mieszkańców Lublińca i tych gmin, z którymi gmina Lubliniec podpisała porozumienia o współpracy.

Dyżury w Punkcie Konsultacyjnym w 2023 roku pełnili:

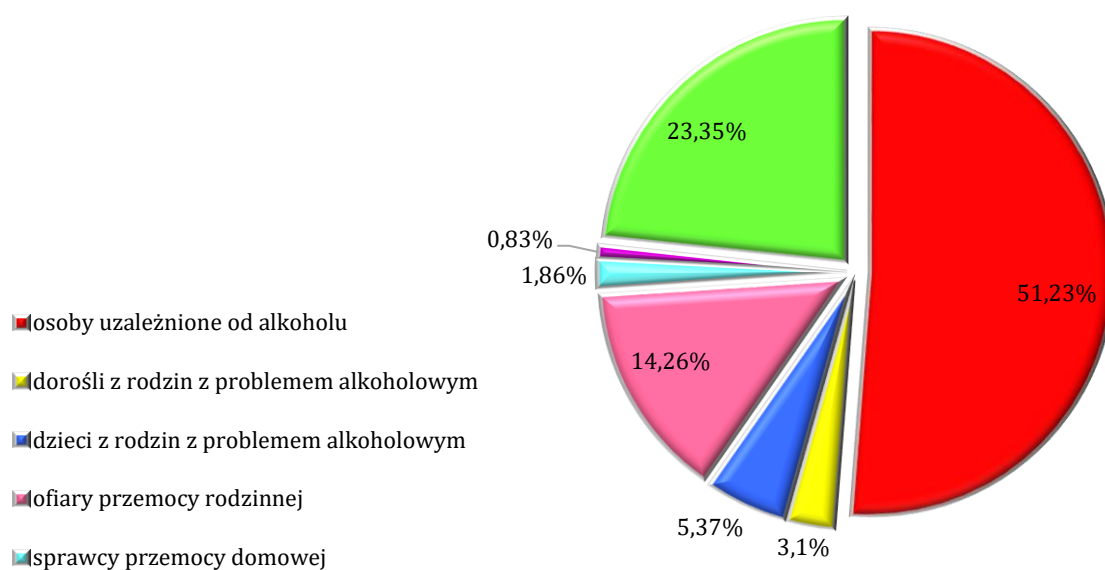
- konsultant ds. porad prawnych;
- instruktor ds. uzależnień od alkoholu;
- specjalista ds. przeciwdziałania przemocy;
- psycholog;
- prawnik – konsultant ds. porad prawnych z zakresu przemocy domowej;
- psychoterapeuta;
- psychoterapeuta specjalista ds. uzależnień;

Konsultanci udzielili łącznie 668 porad i konsultacji 484 klientom Punktu, z czego 395 osób to mieszkańcy Lublińca.

Klienci Punktu Konsultacyjnego to:

- osoby uzależnione od alkoholu – **51,23 %**
- dorośli z rodzin z problemem alkoholowym – **3,10 %**
- dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – **5,37 %**
- ofiary przemocy rodzinnej – **14,26 %**
- sprawcy przemocy domowej – **1,86 %**
- osoby eksperymentujące bądź uzależnione od narkotyków – **0,83 %**
- członkowie rodzin jw. – **0 %**
- inni klienci – **23,35 %**

WYKRES – KLIENCI PUNKTU KONSULTACYJNEGO W 2023 ROKU

Stosowane formy udzielanej pomocy to:

- poradnictwo, konsultacje indywidualne dla osób uzależnionych od alkoholu oraz dla osób współuzależnionych;
- psychoterapia/profesjonalna pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- pomoc psychologiczna dla sprawców przemocy;
- poradnictwo, konsultacje indywidualne, pomoc psychologiczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;
- poradnictwo, konsultacje indywidualne, pomoc psychologiczna dla osób doświadczających przemocy domowej;
- porady prawne;
- porady telefoniczne;
- informacje, konsultacje dla osób zawodowo związanych z obszarem pomagania osobom uzależnionym, współuzależnionym, ofiarom i sprawcom przemocy;
- psychoedukacja rodziców;
- psychoterapia szeroko rozumianych problemów psychicznych;
- grupy wsparcia i grupy edukacyjno-terapeutyczne.

Podczas dyżurów pełnionych przez psychoterapeutę specjalistę terapii uzależnień wsparcie otrzymywały m. in. osoby po odbytym leczeniu odwykowym, w sytuacjach nawrotu, związanych z tym kryzysów, a także w sytuacjach pozostawania w stanie stresu, przewlekłego zaburzenia zachowania i spadku aktywności życiowej. Korzystający z pomocy to głównie osoby uzależnione i współuzależnione oraz członkowie rodzin z problemem alkoholowym. Spotkania z ww. miały charakter psychoedukacyjny z elementami pracy psychoterapeutycznej.

W ramach Punktu Konsultacyjnego realizowane są konsultacje i spotkania grupowe dla uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem pensjonariuszy w Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta”. Poradnictwo świadczone jest na terenie placówki, gdyż mieszkańcy DPS w związku z niepełnosprawnością ruchową mają problem w dotarciu do Punktu Konsultacyjnego. W Domu Pomocy Społecznej od lat istnieje problem nadużywania alkoholu przez mieszkańców i prowadzenie oddziaływań terapeutycznych w przedmiocie ograniczenia spożywania alkoholu na miejscu – na terenie placówki jest skuteczniejszym rozwiązaniem.

Pomoc psychologiczna świadczona w Punkcie Konsultacyjnym dotyczyła umiejętności wprowadzania zmian we własnym funkcjonowaniu celem podniesienia jakości życia. Większość klientów to osoby o niskim statusie finansowym, który nie pozwala im na podjęcie terapii w ramach prywatnej praktyki psychologicznej, a oczekiwanie na pomoc w ramach NFZ jest długoterminowe.

Część klientów wymagała terapii długoterminowej, a w przypadku niektórych prowadzona była krótkoterminowa psychoterapia z pozytywnym dla klienta efektem.

W 2023 roku w Punkcie Konsultacyjnym przez instruktora ds. uzależnień realizowane były zajęcia grupowe dla osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych w formie:

- grupy wsparcia,
- grupy edukacyjno-terapeutycznej dla DDA.

Grupa miała charakter otwarty i oparta była na psychoedukacji z odniesieniem do doświadczeń własnych. W spotkaniach uczestniczyły osoby identyfikowane jako DDA, osoby uzależnione, współuzależnione i osoby, które są w profesjonalnej terapii (spotkania te są dla nich uzupełnieniem i dodatkowym wsparciem). W czasie spotkań uczestnicy mieli okazję do autoanalizy zdarzeń, otrzymali wsparcie i pomoc w trudnych sytuacjach. Spotkania grupy prowadził psycholog specjalista terapii uzależnień.

W spotkaniach grupowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych każdorazowo uczestniczyło po kilkanaście osób. Na konsultacje indywidualne często zgłaszały się kobiety szukające pomocy dla swoich bliskich i siebie.

W 2023 roku większość konsultacji prawnych dotyczyła pomocy z zakresu prawa rodzinnego (np. alimenty, rozdzielnosc majątkowa, rozwody, separacja), prawa cywilnego i prawa pracy. Udzielane konsultacje dotyczyły informacji o właściwości sądów, klienci uzyskiwali pomoc przy sporządzaniu pism procesowych. Zgłaszały się osoby, których nie stać na odpłatną pomoc prawną w kancelariach adwokackich czy radców prawnych. Na konsultacje z prawnikiem zgłaszały się osoby, które doznawały przemocy w rodzinie. Została im udzielona pomoc z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego i karnego, udzielano pomocy w formie pism do sądów czy urzędów.

Na dyżury dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej zgłaszały się osoby doświadczające przemocy jak i osoby stosujące przemoc. Osoby doświadczające przemocy ze strony swoich bliskich otrzymywały wsparcie, uzyskiwały informacje o instytucjach, w których mogłyby uzyskać pomoc. Z osobami stosującymi przemoc przeprowadzane były rozmowy interwencyjne, a także motywujące do zmiany zachowania. W ramach psychoterapii dzieci, młodzieży i dorosłych osoby zgłaszające się otrzymywały wsparcie i pomoc terapeutyczną w celu obniżenia objawów psychosomatycznych. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej również korzystali z konsultacji psychoterapeuty w celu podniesienia swoich kompetencji zawodowych. Dyżurujący konsultanci udzielali także merytorycznych informacji specjalistom zawodowo związanym z obszarem pomagania osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz działającym w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Ponadto aktywnie współpracowali z instytucjami i osobami tworzącymi lokalną sieć wsparcia dla potrzebujących rodzin.

W 2023 roku Punkt Konsultacyjny świadczył pomoc terapeutyczną, psychologiczną i prawną mieszkańcom 4 gmin powiatu lublinieckiego (Boronów, Ciasna, Kochanowice, Pawonków) na podstawie porozumień zawartych z ww. gminami.

2. MIEJSKI PROJEKT STREETWORKINGOWY

Od 2019 roku rokrocznie w miesiącach wakacyjnych jest organizowany w Gminie Lubliniec Miejski Projekt Streetworkingowy – „Lubliniec - Miasto Dobrych Emocji”. Podejmowane działania w ramach powyższego przedsięwzięcia mają charakter profilaktyczny, do jego głównych celów należą: profilaktyka alkoholowa, propagowanie zdrowego, wolnego od uzależnień stylu życia, przeciwdziałanie zjawiskom patologii oraz edukacja dla bezpieczeństwa. Projekt skierowany do wszystkich mieszkańców miasta Lublińca jest realizowany dzięki środkom Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu co roku włącza się w realizację Projektu poprzez podejmowanie różnorodnych działań. W 2023 roku w ramach Miejskiego Projektu Streetworkingowego „Lubliniec – miasto dobrych emocji” przygotowano następujące inicjatywy:

1. Zorganizowanie Punktu Informacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu „Poznaj Nas Lepiej” – Punkt działał przez 5 wybranych dni podczas trwania Miejskiego Projektu Streetworkingowego;
2. Warsztaty artystyczne „Malowanie na szkle” – 1 wydarzenie;
3. Warsztaty artystyczne „Marzenia jak malowane” – 1 wydarzenie;
4. Warsztaty artystyczne „Letni Decoupage” – 1 wydarzenie;
5. Warsztaty artystyczne „Gipsowy zwierzyniec” - 1 wydarzenie;
6. Plenerowe warsztaty fotograficzne dla młodzieży „Na offlinie jest fajnie” – 1 wydarzenie.

W sumie w realizację powyższych działań było zaangażowanych 16 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu, w tym 4 pracowników Klubu Seniora.

IX. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Pojęcia „ubóstwo” nie definiuje wprost ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Można jednak z niej wnioskować, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego osobę/rodzinę do otrzymania pomocy społecznej. Wobec tego osoba samotnie gospodarująca, której dochód w 2023 roku nie przekraczał ustawowego kryterium dochodowego – 776,00 zł oraz każda rodzina, której dochód nie przekraczał ustawowego kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - 600,00 zł, żyją w ubóstwie. Wsparcie osób z problemem ubóstwa, które jest jednym z celów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021-2026” składa się z 2 celów operacyjnych:

1. zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa;
2. zapewnienia schronienia osobom bezdomnym, wsparcia materialnego w tym okresie oraz przeciwdziałanie zjawisku i skutkom bezdomności.

1. PROGRAM UDZIELANIA POMOCY OSOBOM BEZDOMNYM

“Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym, wsparcia materialnego w tym okresie oraz przeciwdziałanie zjawisku i skutkom bezdomności” jest jednym z celów operacyjnych “Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lubliniec na lata 2021 – 2026”.

Powyższy cel był realizowany m.in. przez:

- rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się powodem powstawania bezdomności,
- uzyskiwanie przez osoby prawa do lokali mieszkalnych,
- nabywanie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku,
- odtworzenie w możliwym zakresie, zerwanych więzi rodzinnych,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Bardzo rzadko powodem bezdomności konkretnej osoby jest tylko jeden czynnik. Najczęściej wynika ona z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn - bezrobocia, ubóstwa, rozpadu rodziny, uzależnienia, przemocy w rodzinie, zadłużenia i eksmisji, czy zaburzenia osobowości. Uwzględniając potrzebę kompleksowego podejścia do problemu, integrującego działania różnych instytucji i organizacji zaangażowanych w pracę na rzecz osób bezdomnych rząd przyjął „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”.

Zgodnie z art. 48, art. 48a ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2023, poz. 901 ze zm.) samorząd gminy ma obowiązek udzielić schronienia osobom tego pozbawionym. W związku z powyższym w lipcu 2020 r. została podjęta uchwała Rady Miejskiej w Lublińcu dotycząca udzielania schronienia osobom tego pozbawionymi oraz ponoszenia odpłatności ze swojego dochodu - adekwatnie do własnej sytuacji finansowej.

Od 2018 r. Gmina Lubliniec zawiera umowę dotyczącą zapewnienia schronienia z placówką Stowarzyszenia MONAR Schroniskiem dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku. W 2023 roku z pomocy Stowarzyszenia MONAR Schroniska dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku skorzystało w sumie 55 osób, w tym 12 osób bezdomnych pochodzących z Gminy Lubliniec. Usamodzieliło się 7 osób – 5 kobiet oraz 2 mężczyzn. Koszty związane z zapewnieniem schronienia wyniosły 72 324,00 zł.

Jak wynika z ustawy o pomocy społecznej, osoba bezdomna trafia do schroniska na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez ośrodek pomocy społecznej. Procedura postępowania wymaga zawarcia kontraktu socjalnego z każdą osobą bezdomną skierowaną przez Ośrodek. Określone są w nim działania zmierzające do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej zgłaszających się po pomoc. W określonym przedziale czasowym, odbywa się realizacja poszczególnych założeń oraz ich ocena - co powinno mobilizować osobę do wyjścia z bezdomności i usamodzielnienia się.

Z uwagi na bezpieczeństwo osób bezdomnych zamieszkujących w schronisku oraz bezdomnych kierowanych do ww. placówki w dalszym ciągu stosowana była Procedura Udzielania Pomocy Osobom Bezdomnym „Bezpieczny Szlak”, która została zapoczątkowana w czasie pandemii COVID-19. Głównym celem opracowania procedury była poprawa warunków sanitarnych i zachowania reżimu sanitarnego.

Dobra współpraca pomiędzy organizacją pozarządową, tj. Stowarzyszeniem MONAR - Schroniskiem dla Osób Bezdomnych MARKOT w Kokotku, a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lublińcu, pozwalała na właściwe rozpoznanie potrzeb osób bezdomnych.

Tak jak w poprzednich latach, mieszkańcy schroniska mieli możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu (w tym: pomoc prawnika, psychologa, terapeuty ds. uzależnień).

2. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu na podstawie art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 poz. 146) potwierdza w oparciu o wywiad środowiskowy prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osobom, które spełniały kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 poz. 901 ze zm.), nie posiadały ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, najczęściej z powodu utraty statusu osoby bezrobotnej na skutek wyrejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy bądź niemożności zarejestrowania w Urzędzie Pracy z powodu długotrwałej choroby.

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcy jest decyzja wójta (burmistrza, prezydenta) gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy, potwierdzająca to prawo. W 2023 roku wydano łącznie 65 decyzji, w tym 40 decyzji potwierdzających prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Decyzję o której mowa powyżej wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. W 2023 r. przeprowadzono 47 wywiadów środowiskowych.

W 2023 roku na finansowanie kosztów wydawania przez gminy decyzji w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni finansowanych ze środków publicznych, spełniających kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej poniesiono wydatki w łącznej kwocie 12 358 zł.

3. WSPÓŁPRACA Z BANKIEM ŻYWNOŚCI W CZĘSTOCHOWIE

Rok 2023 był kolejnym rokiem współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z Bankiem Żywności w Częstochowie, dzięki której wsparcie otrzymywali najubożsi mieszkańcy Lublińca, a także osoby bezdomne, często uzależnione. Gmina Lubliniec, w imieniu której występuje Ośrodek, jest od 2001 roku członkiem Banku Żywności w Częstochowie, co umożliwia uczestnictwo Ośrodka w ogólnopolskich zbiórkach żywności dla osób potrzebujących wsparcia.

W 2023 roku pozyskano następującą ilość artykułów żywnościowych:

- podczas Wielkanocnej Zbiórki Żywności (24-25 marca) – 1224,412 kg – w zbiórce uczestniczyło 174 wolontariuszy,
- podczas Świątecznej Zbiórki Żywności (24-25 listopada) – 1267,220 kg – w zbiórce uczestniczyło 150 wolontariuszy.

Łącznie w 2023 roku pozyskano 2491,632 kg żywności.

Zebrana żywność została przekazana najbardziej potrzebującym klientom MOPS, w tym osób samotnych, schorowanych i niepełnosprawnych, ponadto do lublinieckich szkół, Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych, Domu Dziennego Pobytu „Klubu Seniora”, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Stowarzyszenia Monar - Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot w Kokotku, na oddział pediatryczny SPZOZ w Lublińcu i oddział młodzieżowy Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublińcu.

Federacja Banków Żywności jest organizacją, która na terenie kraju organizuje i odpowiada za realizację Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej – Podprogramu 2022: pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności krajów Unii Europejskiej.

4. REALIZACJA PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA

W 2023 r. kontynuowano realizację unijnego programu pomocy żywnościowej dla najuboższych – Programu POPŻ, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, nieprzekraczające 235% obowiązującego w pomocy społecznej kryterium dochodowego, objęte pomocą Ośrodka, otrzymały w trakcie jednej dostawy w czerwcu 2023 r. paczkę żywnościową, składającą się z 5 produktów (tj. powideł śliwkowych, makaronu jajecznego świderki, mleka UHT, szynki wieprzowej mielonej, cukru białego oraz oleju rzepakowego). Z pomocy w ramach Programu POPŻ skorzystało 350 osób.

Ponadto dzięki współpracy z Bankiem Żywności w Częstochowie Ośrodek otrzymał produkty żywnościowe w formie darowizn które zostały wydane dla osób najbardziej potrzebujących, w tym dla obywateli Ukrainy. Pozyskano takie produkty jak: mleko w proszku Nan Opti Pro Plus 5, danie gotowe deser Gerber, cukierki skittels, papryka kiszona, kapusta kwaszona, kawa Costa Coffe, czekolada Studentska, napoje Tiger, kalafior kiszony, napoje Tymbark, kaszka Bobovita.

5. LODÓWKA SPOŁECZNA

Od lipca 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Bankiem Żywności w Częstochowie rozpoczął pozyskiwanie żywności z marketów „Biedronka” w celu zaopatrzenia lodówki społecznej która funkcjonuje od stycznia 2022 r. w ramach realizacji ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności. Żywność dowożono codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach przedpołudniowych i przechowywano w lodówce społecznej. Różnorodne artykuły spożywcze – mięso, wędliny, ryby, nabiał, warzywa i owoce posiadały krótki termin przydatności do spożycia, ale w całości nadawały się do bezpośredniego spożycia czy przygotowania np. dań obiadowych. W obsłudze lodówki społecznej Ośrodek wspierały osoby realizujące prace społecznie -użyteczne i wolontariusze.

Z żywności, która znajdowała się w lodówce społecznej mogły skorzystać osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. W dobie wysokiej inflacji i ciągle drożejących produktów żywnościowych cieszyła się ona dużym zainteresowaniem. W 2023 roku do lodówki społecznej w ramach przekazanej darowizny z lublinieckich sklepów trafiło ponad 16 ton żywności o wartości 318 241,92 zł.

X. DZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Dział Świadczeń Rodzinnych w 2023 roku realizował zadania w obszarach:

- świadczeń rodzinnych,
- funduszu alimentacyjnego,
- świadczenia wychowawczego tzw. „programu Rodzina 500+”,
- świadczenia „Za życiem”
- program „Czyste powietrze”.

Dział Świadczeń Rodzinnych działał w oparciu o ustawy:

- z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 ze zm.),
- z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 ze zm.),
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810 ze zm.),
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin Za życiem (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923),
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo o ochronie środowiska” (Dz. U. z 2024 r. poz. 54),
- ustawy z dnia 17 grudnia 2021r. o dodatku osłonowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 759 ze zm.),
- ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167).

W ramach świadczeń rodzinnych Dział Świadczeń Rodzinnych w 2023 realizował wypłaty:

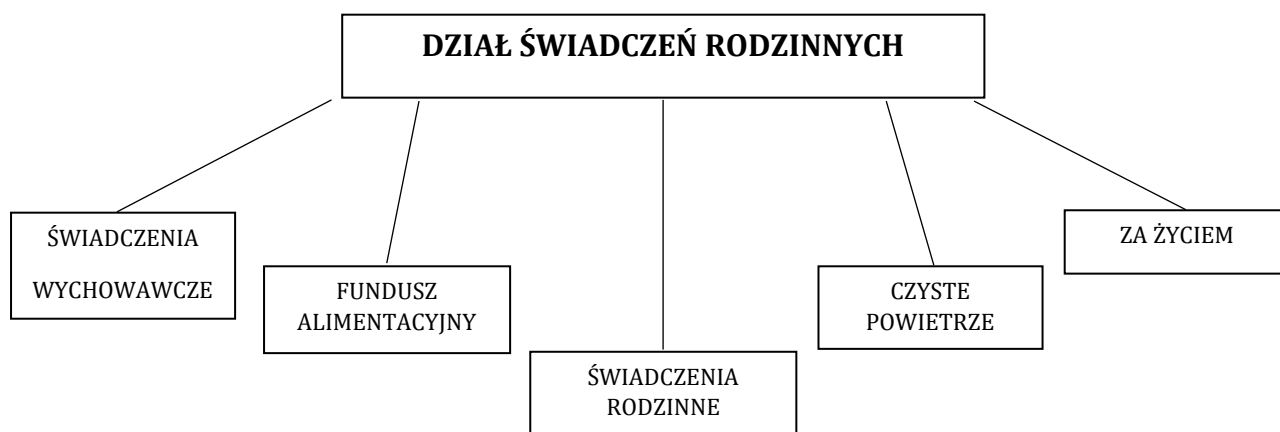
- zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych z tytułu:
 - urodzenia dziecka,
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - samotnego wychowywania dziecka,
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - rozpoczęcia roku szkolnego,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- świadczeń opiekuńczych, w tym:
 - zasiłków pielęgnacyjnych,
 - świadczeń pielęgnacyjnych,
- jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Ponadto w 2023 roku kontynuowano wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzono postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Na mocy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2023, poz. 1327 ze zm.) świadczenia uzależnione od niepełnosprawności były przedłużane do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Następnie w związku ze zmianą ww. ustawy zmieniono okres przyznania ww. świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności i wydłużono je do 31.12.2023 r., 31.03.2024 r. oraz 30.09.2024 r. w zależności od terminu upływu ważności ostatniego orzeczenia.

Ponadto w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie wypłacano obywatelom tego kraju świadczenia rodzinne w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Strukturę zadań Działu Świadczeń Rodzinnych w 2023 przedstawiono na schemacie.

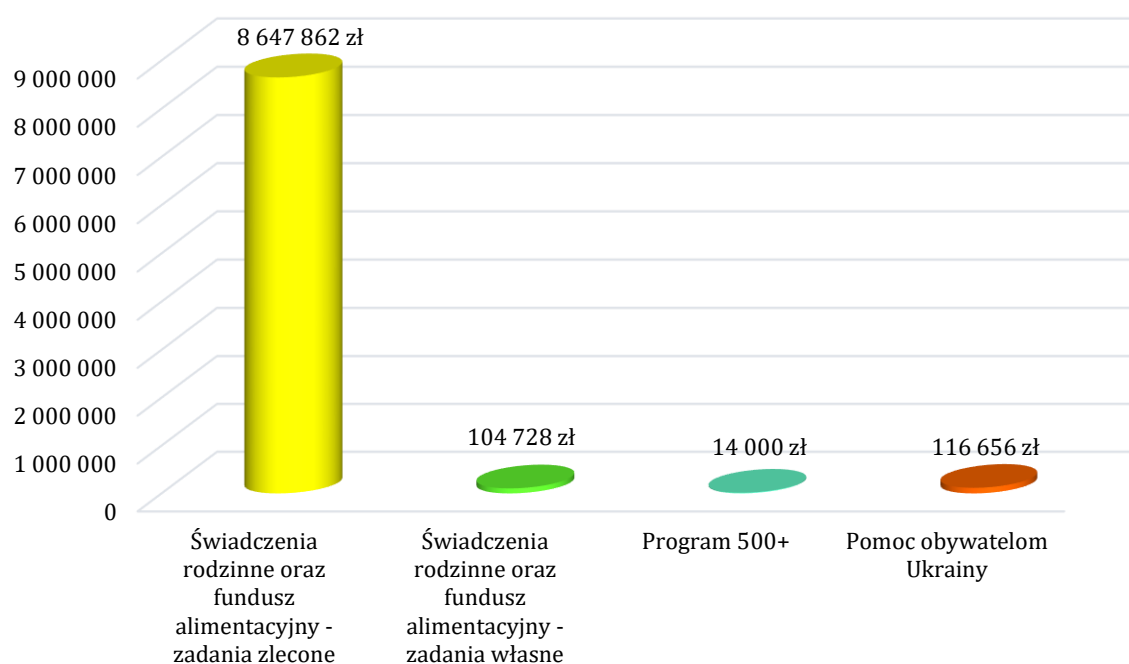

W 2023 roku świadczenia rodzinne, zasiłki dla opiekunów oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane były z dwóch źródeł finansowania:

- ze środków budżetu państwa w ramach zadań zleconych,
- ze środków własnych gminy (głównie ze środków uzyskanych ze zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych).

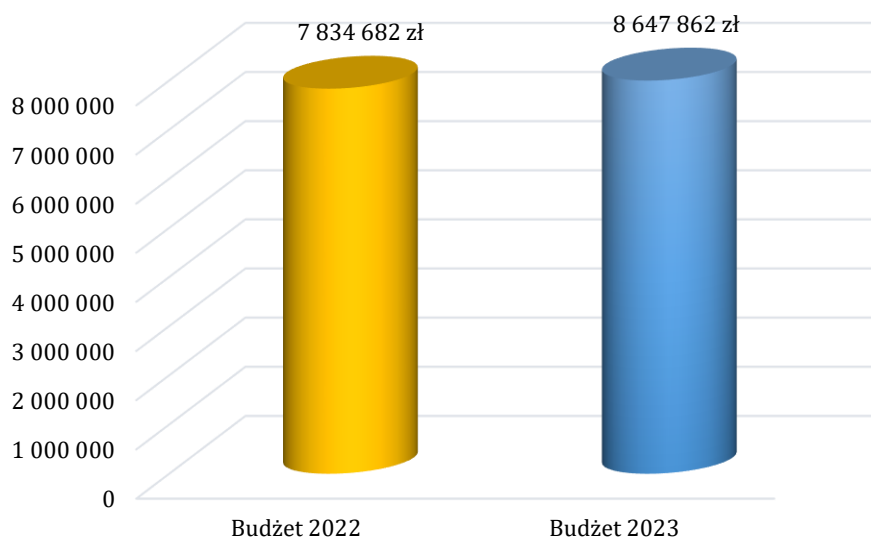
Struktura budżetu Działu Świadczeń Rodzinnych za 2023 rok przedstawiała poniższy wykres.

WYKRES – STRUKTURA WYDATKÓW DZIAŁU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH W 2023 ROKU

W stosunku do poprzedniego roku budżet w 2023 roku w rozdziale 85502 – świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny wzrósł o 10,4%, co prezentuje poniższy wykres.

WYKRES – KWOTA ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I FUNDUSZY ALIMENTACYJNEGO
W LATACH 2022-2023

1. ŚWIADCZENIA RODZINNE

W ramach świadczeń rodzinnych w 2023 roku realizowano wypłatę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia rodzicielskiego oraz świadczenia opiekuńcze w formie zasiłków pielęgnacyjnych oraz świadczeń pielęgnacyjnych.

RODZAJ ŚWIADCZENIA	2022	2023	wzrost + / spadek -
Zasiłki rodzinne	780 432 zł	680 169 zł	-100 263 zł
Dodatki:			
z tyt. urodzenia się dziecka	38 169 zł	29 673 zł	- 8 496 zł
z tyt. urlopu wychowawczego	74 269 zł	56 197 zł	-18 072 zł
z tyt. samotnego wychowywania dziecka	76 615 zł	83 692 zł	+ 7 077 zł
z tyt. kształcenia i rehabilitacji	72 283 zł	67 891 zł	-4 392 zł
z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	39 041 zł	35 393 zł	- 648 zł
z tyt. podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	7 528 zł	8 556 zł	+ 1 028 zł
z tyt. wielodzietności	127 244 zł	115 962 zł	- 11 282 zł
Świadczenie rodzicielskie	380 042 zł	404 223 zł	+24 181 zł
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka	110 000 zł	66 000 zł	-44 000 zł
Świadczenia opiekuńcze			
Zasiłki pielęgnacyjne	2 389 133 zł	2 614 470 zł	+225 337 zł
Świadczenia pielęgnacyjne	2 549 328 zł	3 173 348 zł	+624 020 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPS

W 2023 roku wypłacono 23 058 świadczeń rodzinnych (zasiłków) – w stosunku do 2022 roku liczba wypłaconych zasiłków wzrosła o 85. Z zasiłków rodzinnych skorzystały 303 rodziny, a zasiłki rodzinne wypłacono na 659 dzieci. W stosunku do 2022 roku liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych zmniejszyła się o 46, a dzieci, na które zostało wypłacone świadczenie – było o 258 mniej.

Z zasiłków pielęgnacyjnych skorzystało 1089 rodzin (o 89 więcej niż w roku ubiegłym), ze świadczeń pielęgnacyjnych 120 rodzin (o 9 rodzin więcej).

Od świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz zasiłków dla opiekunów opłacono składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe oraz ubezpieczenie zdrowotne. W 2023 roku na wypłatę składek emerytalno – rentowych wydatkowano kwotę 553 223 zł, natomiast na składki zdrowotne 114 621 zł. W stosunku do poprzedniego roku nastąpił wzrost wydatków w zakresie składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe o 123 808 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne o 24 262 zł.

W 2023 roku wydano 1131 decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych. W stosunku do 2022 roku liczba ta wzrosła o 13.

Wzrost wydatków na świadczenia rodzinne, jako całości z jednoczesnym zmniejszeniem liczby wypłacanych świadczeń (zwłaszcza zasiłków rodzinnych) związany jest z corocznym wzrostem wysokości kwot świadczeń opiekuńczych. Z roku na rok wzrasta wysokość świadczenia pielęgnacyjnego (w 2022 roku kwota ta wynosiła 2119 zł, w 2023 roku 2458 zł).

Zmniejszenie liczby wypłacanych zasiłków rodzinnych związane jest natomiast z brakiem waloryzacji kryterium dochodowego oraz wysokości świadczeń rodzinnych, przy jednoczesnym wzroście płacy minimalnej, co wiąże się z tym, iż coraz mniej rodzin kwalifikuje się do otrzymywania zasiłku rodzinnego (kryterium dochodowe wynosi 674 zł na osobę w rodzinie lub 764 zł, jeśli w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne). Ostatnia waloryzacja kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego miała miejsce w 2015 roku.

2. ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”

W 2023 roku wypłacono 1 świadczenie „Za życiem”. Świadczenie to przysługuje rodzicom, którym urodziło się dziecko z bardzo poważnymi wadami rozwojowymi. W stosunku do poprzedniego, 2022 roku liczba tych świadczeń spadła o 1.

3. FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

W związku z realizacją ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w 2023 roku wypłacono 1249 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę 524 441 zł. W stosunku do roku 2022 liczba wypłaconych świadczeń zmalała o 14 świadczeń, zaś kwota wzrosła o 11 521 zł. Kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z funduszu alimentacyjnego od 1 października 2020 roku wynosi 900 zł.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono 73 rodzinom, w których osób uprawnionych było 101.

W ramach prowadzonego postępowania wobec dłużników alimentacyjnych w 2023 roku podjęto następujące działania:

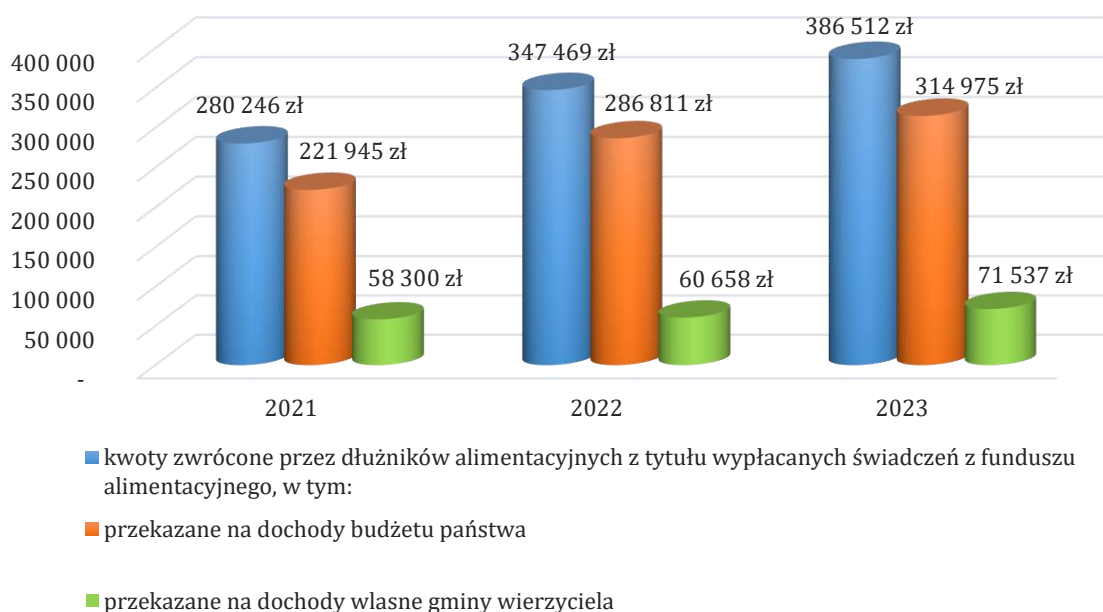
- przeprowadzono 14 wywiadów alimentacyjnych,
- zobowiązano 3 dłużników do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- skierowano 4 wnioski do Prokuratury o ściganie za przestępstwo z art. 209 Kodeksu Karnego,
- skierowano 4 wnioski o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika.

W 2023 roku w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano 95 decyzji administracyjnych oraz 13 decyzji w sprawach dłużników alimentacyjnych.

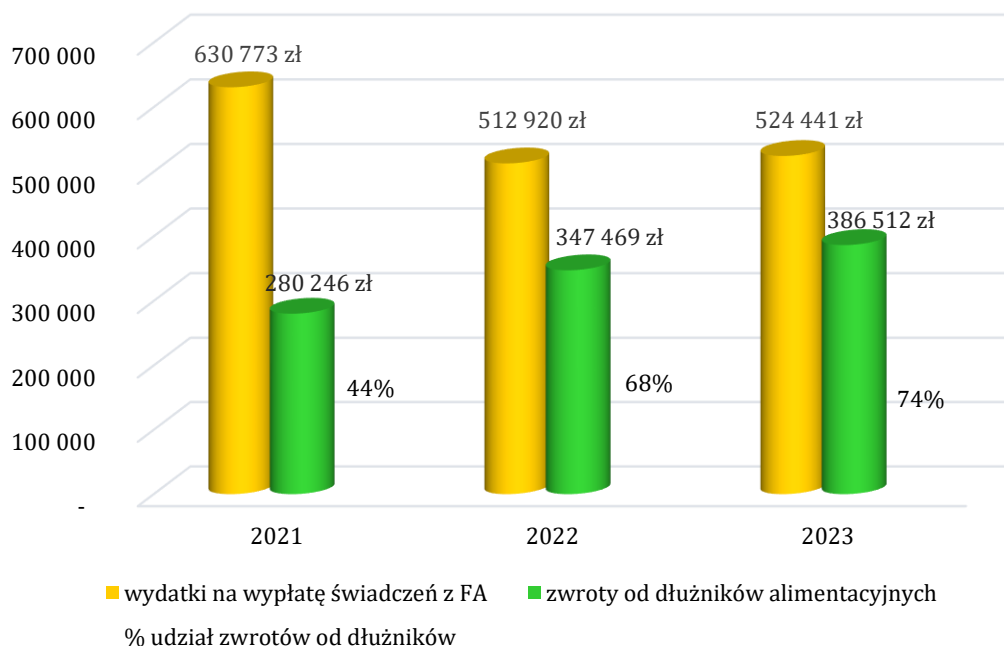
W 2023 roku od dłużników wyegzekwowano za pośrednictwem komorników sądowych kwotę 386 512 zł. Jest to kwota wyższa od roku poprzedniego o 39 043 zł. Na dochody budżetu państwa przekazano w 2023 roku 314 975 zł, w tym 207 669 zł na odsetki, a 71 537 zł na dochody własne organu właściwego wierzyciela.

Kształtowanie się zwrotów od dłużników na przestrzeni ostatnich kilku lat przedstawia poniższy wykres.

WYKRES – ZWROTY OD DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH W LATACH 2021-2023

WYKRES - UDZIAŁ ZWROTÓW OD DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH W LATACH 2021-2023

4. ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE

W 2023 roku wypłacono 24 świadczenia na kwotę 12 000 zł. Z programu skorzystały 4 rodziny. Od 1 stycznia 2022 r. realizacją świadczeń wychowawczych zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuuje jedynie sprawy związane z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

5. ŚWIADCZENIA RODZINNE NA RZECZ UKRAINY

Zgodnie z ustawą pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, Dział Świadczeń Rodzinnych wypłacił 425 świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 108 249 zł. Wsparciem zostały objęte 32 ukraińskie rodziny. Środki na realizację zadania pochodziły z Funduszu Pomocy, utworzonego na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167).

6. PROGRAM „CZyste POWIETRZE”

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu przygotowywał zaświadczenia o dochodach rodzin zamierzających skorzystać z dofinansowania do programu „Czyste powietrze” realizowanego w ramach ustawy „Prawo o ochronie środowiska”. W 2023 roku złożonych zostało 168 wniosków o wydanie zaświadczeń.

Dział Finansowo-Księgowy w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej działa przede wszystkim w oparciu o ustawę o rachunkowości i ustawę o finansach publicznych.

Rolą działu jest ewidencjonowanie zdarzeń związanych z wykonywaniem budżetu jednostki, analizowaniem procesu realizacji zadań od strony finansowej, a przede wszystkim zgodności z przyjętymi w uchwale budżetowej planami finansowymi oraz przygotowanie projektu budżetu jednostki na kolejny rok w oparciu o posiadane informacje.

Ewidencja prowadzona była w rozbiciu na poszczególne rodzaje działalności, tak by dochody i wydatki przyporządkowane były realizowanym zadaniom z wyodrębnieniem:

- Ośrodka pomocy społecznej;
- Domów pomocy społecznej;
- Wspierania rodziny;
- Działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”;
- Świadczeń z pomocy społecznej;
- Świadczenia wychowawczego;
- Świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego;
- Ewidencji i rozliczeń z dłużnikami alimentacyjnymi;
- Usług opiekuńczych;
- Pomocy materialnej dla uczniów;
- Dodatków osłonowych;
- Dodatków węglowych;
- Realizacji programu „Korpus Wsparcia Seniorów”;
- Funduszu Pomocy;
- Porozumień i umów z innymi jednostkami;
- Porozumień z administracją rządową;
- Zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W ramach wyżej wymienionego podziału realizowano zadania według źródeł finansowania z rozbiciem na zadania finansowane:

- ze środków własnych gminy,
- z dotacji na zadania zlecone,
- z dotacji na zadania własne,
- w ramach porozumień międzygminnych,
- w ramach porozumienia z administracją rządową,
- ze środków PUP,
- ze środków Funduszu Pracy,
- ze środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19,
- ze środków Funduszu Pomocy,
- ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Prowadzona ewidencja finansowo – księgowa stanowiła podstawę sporządzania sprawozdań budżetowych, sprawozdania finansowego jednostki, rozliczania otrzymanych dotacji i innych środków oraz zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Realizacja świadczeń następuje w formie przelewów na konta osobiste, natomiast dla osób nieposiadających kont osobistych, w formie przekazów pocztowych za pośrednictwem Poczty Polskiej.

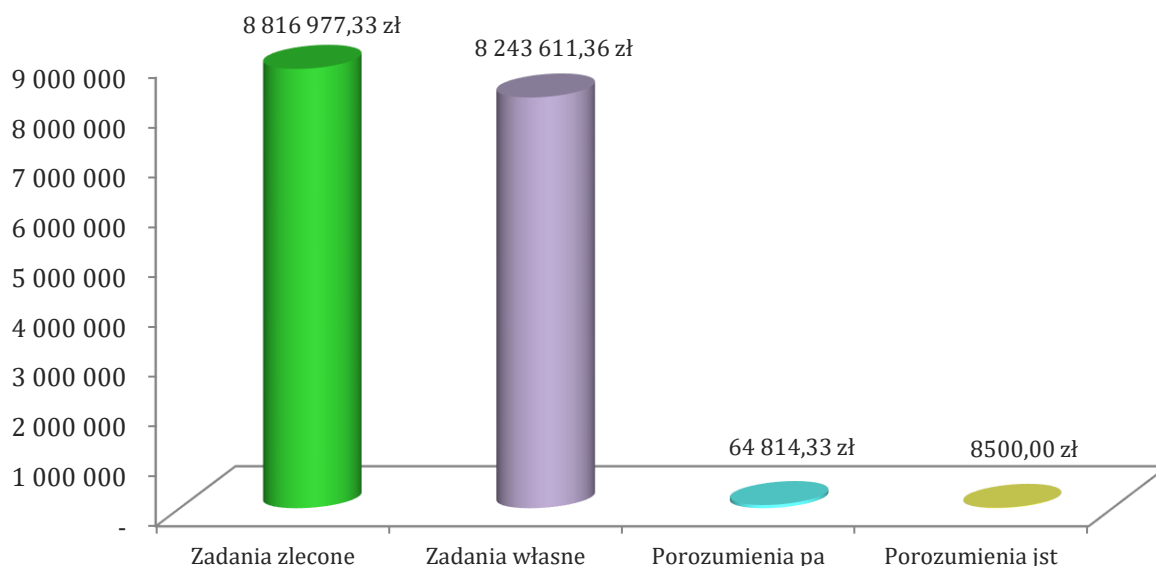
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności wykonuje zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz zadania wynikające z porozumień z innymi jednostkami. Na realizację ww. zadań Ośrodek otrzymuje środki, które pochodzą z budżetu miasta, dotacji z budżetu państwa, od innych jednostek w wysokości zawartych porozumień.

Wydatki w 2023 roku wyniosły ogółem: 17 133 903,02 zł, z czego:

WYDATKI MOPS 2023				
Rodzaj			Kwota	Udział
Zadania zlecone			8 816 977,33 zł	51,46%
Zadania własne	8 243 611,36 zł	finansowane z budżetu państwa	1 480 927,19 zł	8,64%
		finansowane z budżetu gminy	6 602 320,61 zł	38,53%
		finansowane ze środków Funduszu Pracy	18 321,81 zł	0,11%
		finansowane ze środków Funduszu Pomocy	132 861,75 zł	0,78%
		finansowane ze środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19	9 180,00 zł	0,05%
Porozumienia z administracją rządową			64 814,33 zł	0,38%
Porozumienia jednostek samorządu terytorialnego			8 500,00 zł	0,05%
RAZEM			17 133 903,02 zł	100,00%

Źródło: opracowanie własne MOPS

Wydatki MOPS według rodzaju realizowanych zadań

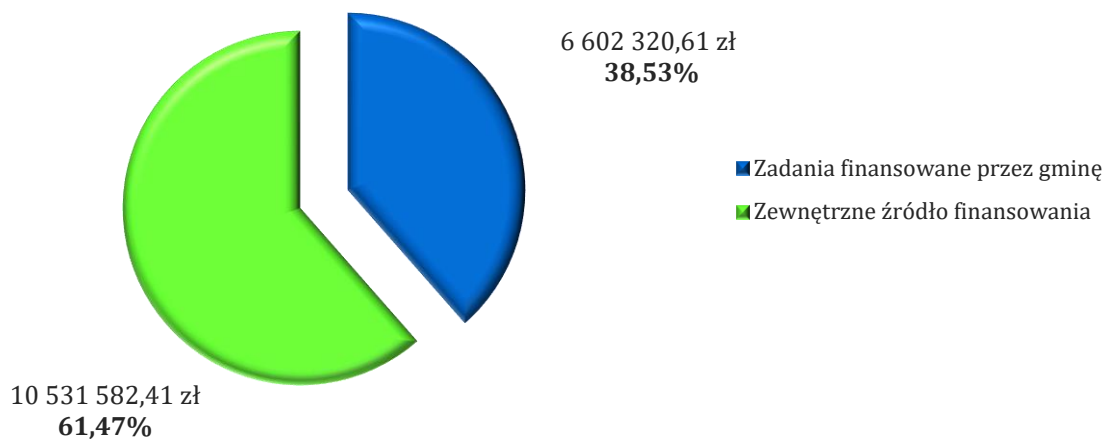

Charakterystyka wydatków MOPS z podziałem na rozdziały klasyfikacji budżetowej

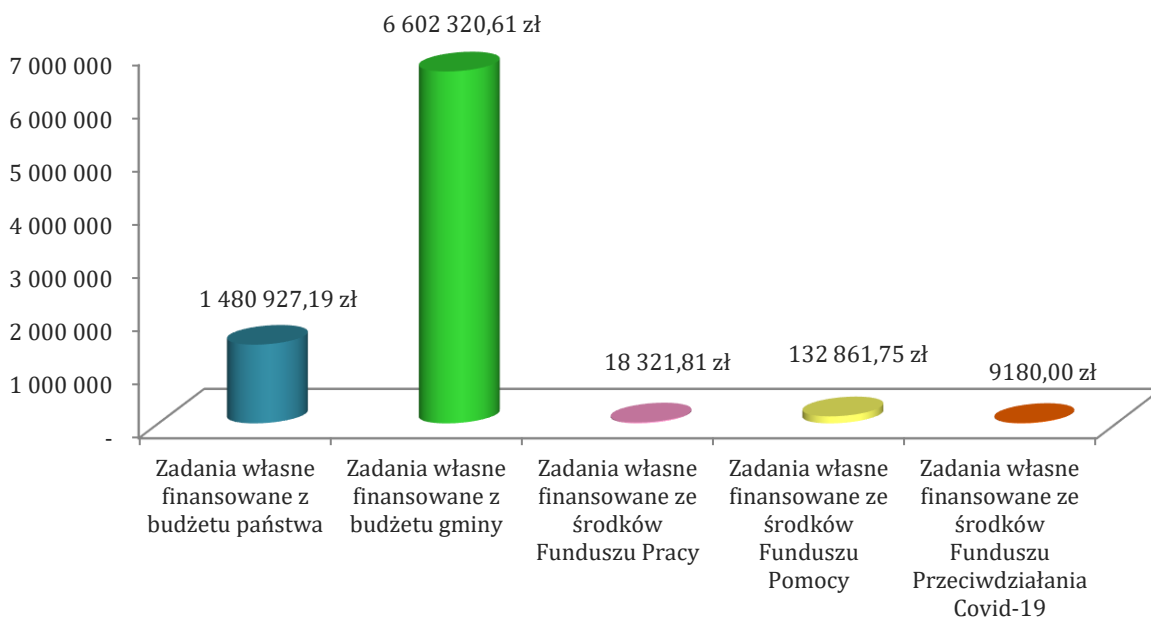
Rozdział	Nazwa	Kwota ogółem	Zewnętrzne źródło finansowania	Środki gminy	%
85153	Zwalczanie narkomanii	9 854,00 zł	0,00 zł	9 854,00 zł	0,06
85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	319 846,51 zł	8 500,00 zł	311 346,51 zł	1,87
85195	Pozostała działalność	12 358,00 zł	12 358,00 zł	0,00 zł	0,07
85202	Domy pomocy społecznej	1 286 844,46 zł	0,00 zł	1 286 844,46 zł	7,51
85203	Ośrodki wsparcia	671 883,06 zł	0,00 zł	671 883,06 zł	3,92
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	62 173,10 zł	62 173,10 zł	0,00 zł	0,36
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne	452 924,75 zł	290 257,75 zł	162 667,00 zł	2,64
85216	Zasiłki stałe	713 271,37 zł	713 271,37 zł	0,00 zł	4,16
85219	Ośrodki pomocy społecznej	2 717 002,62 zł	279 186,00 zł	2 437 816,62 zł	15,86
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	705 845,41 zł	0,00 zł	705 845,41 zł	4,12
85230	Pomoc w zakresie dożywiania	135 987,70 zł	81 592,62 zł	54 395,08 zł	0,79
85295	Pozostała działalność	178 273,03 zł	110 734,33 zł	67 538,70 zł	1,04
85395	Pozostała działalność	14 076,00 zł	14 076,00 zł	0,00 zł	0,08
85415	Pomoc materialna dla uczniów	27 954,70 zł	19 836,35 zł	8 118,35 zł	0,16
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	8 883 245,26 zł	8 778 517,54 zł	104 727,72 zł	51,85
85503	Karta Dużej Rodziny	3 875,00 zł	3 875,00 zł	0,00 zł	0,02
85504	Wspieranie rodziny	184 818,93 zł	18 321,81 zł	166 497,12 zł	1,08
85508	Rodziny zastępcze	255 686,95 zł	0,00 zł	255 686,95 zł	1,49
85510	Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	359 099,63 zł	0,00 zł	359 099,63 zł	2,10
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	138 882,54 zł	138 882,54 zł	0,00 zł	0,81
	RAZEM	17 133 903,02 zł	10 531 582,41 zł	6 602 320,61 zł	100

Analizując wydatki w 2023 r. ze względu na źródło finansowania – z zewnętrznych źródeł sfinansowano 61,47%, natomiast ze środków gminnych sfinansowano 38,53% wydatków ogółem MOPS.

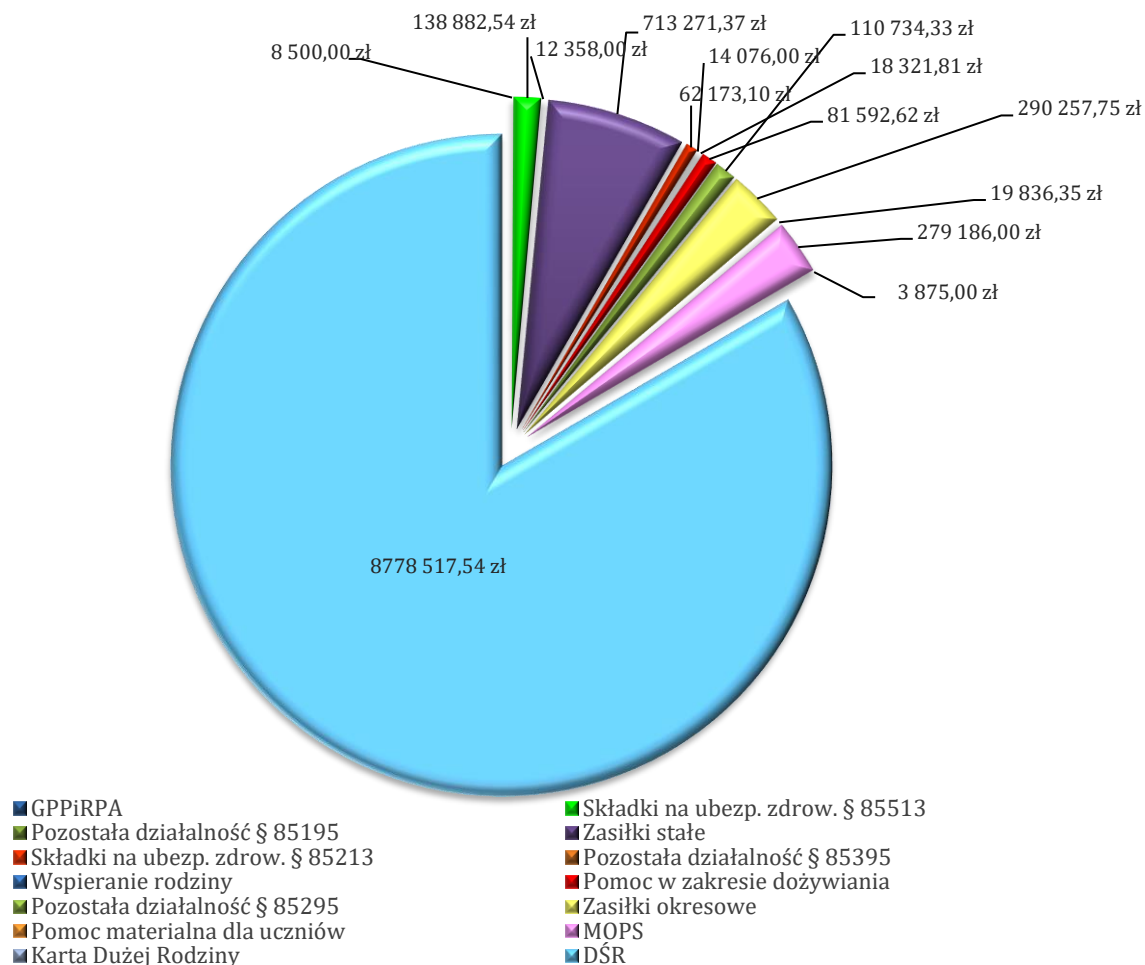
Podział na źródła finansowania

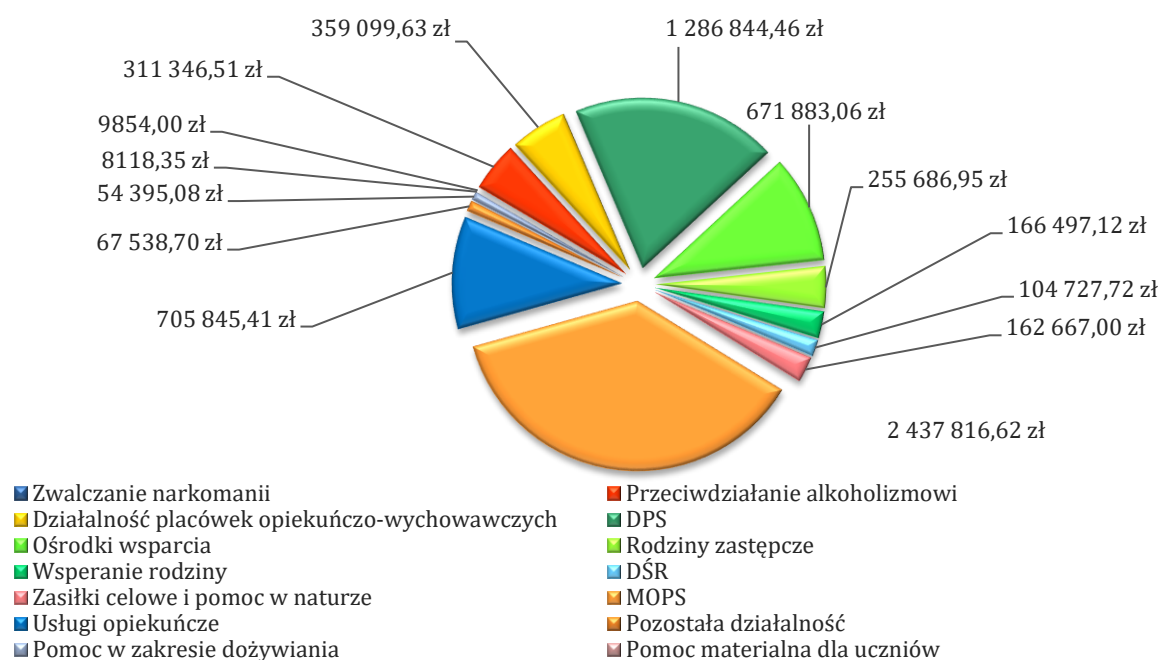
Podział zadań własnych na źródła finansowania

Podział z uwzględnieniem rozdziałów dla zewnętrznych źródeł finansowania zadań

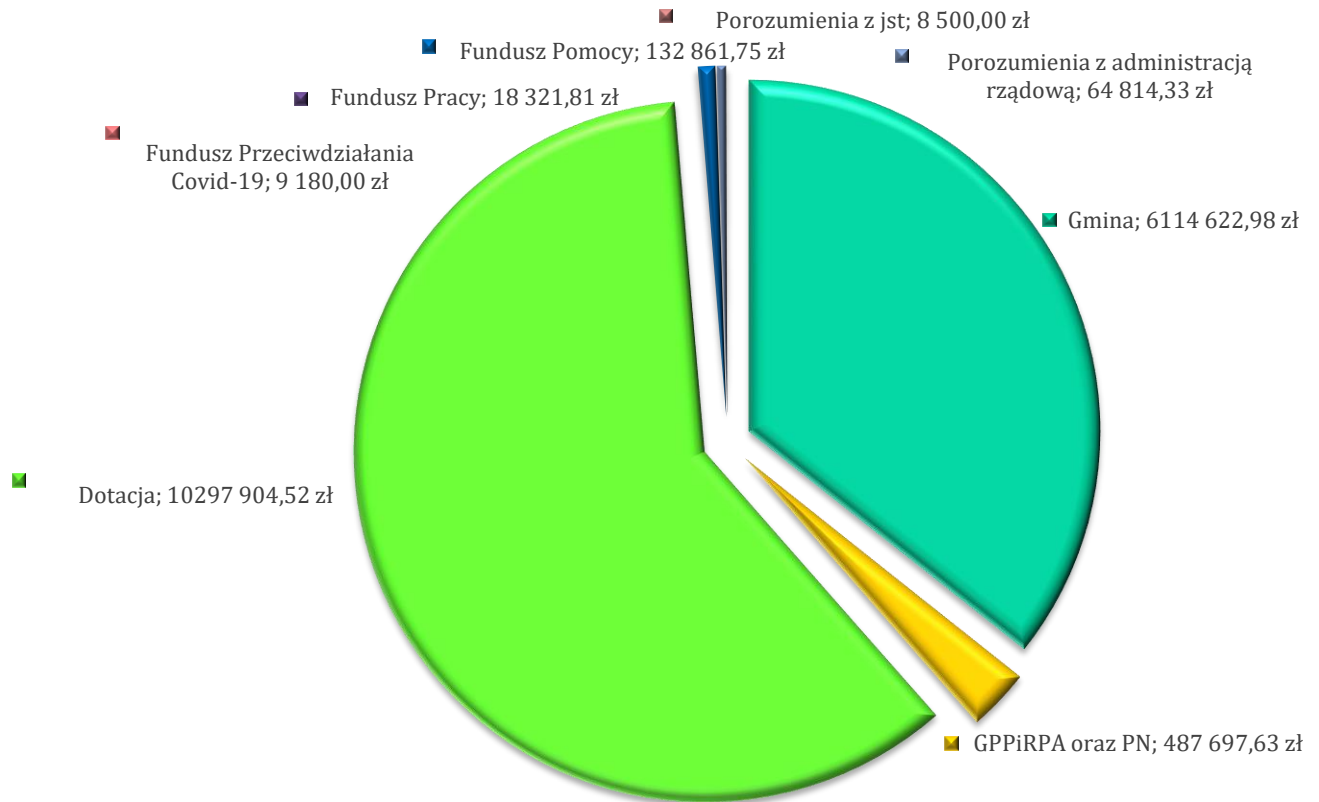

Podział z uwzględnieniem rozdziałów dla zadań finansowanych ze środków gminy

Źródła finansowania zadań

Gmina	GPPiRPA oraz PN	Dotacja	Fundusz Pracy	Fundusz Pomocy	Fundusz Przeciwdziałania Covid-19	Porozumienia z administracją rządową	Porozumienia z jst
6 114 622,98 zł	487 697,63 zł	10 297 904,52 zł	18 321,81 zł	132 861,75 zł	9 180,00 zł	64 814,33 zł	8 500,00 zł
6 602 320,61 zł							

REALIZACJA PROJEKTÓW

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023. Program w całości finansowany był ze środków Funduszu Solidarnościowego. Środki Funduszu na realizację programów przekazywane są podmiotom na podstawie umowy na wyodrębniony rachunek bankowy i stanowią koszty Funduszu.

W związku z powyższym Program realizowany był w formie pozabudżetowej.

XII. DZIAŁ ADMINISTRACYJNO-KADROWY

1. ZATRUDNIENIE

Zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w 2023 roku realizował zespół pracowników w ramach następujących działów:

- Dział Pomocy Środowiskowej
- Dział Świadczeń Rodzinnych
- Dział Usług Socjalnych
- Dział Finansowo – Księgowy
- Dział Administracyjno – Kadrowy.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał łącznie 48 osób w ramach 47 etatów. Spośród 48 pracowników Ośrodka 33 osób posiada wykształcenie wyższe, wśród nich 9 osób posiada ukończone Studia Podyplomowe:

- „Zarządzanie i organizacja pomocy społecznej”,
- „Organizacja Pomocy Społecznej”,
- „Organizacja i zarządzanie w placówkach opiekuńczych i pomocy społecznej”,
- „Organizacja i zarządzanie jednostkami pomocy społecznej”,
- „Pedagogika Socjalna w zakresie oligofrenopedagogiki”,
- „Pedagogika socjalna w zakresie Profilaktyki i Resocjalizacji”,
- „Aktywizacja i rozwój społeczności lokalnych”,
- „Administracja publiczna”,
- „Zarządzanie i administracja”,
- „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy”,
- „Zintegrowana edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna”.

Wśród pracowników zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego zatrudnionych było 11 osób, które posiadały wykształcenie wyższe, w tym dwóch pracowników posiada I stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. Obecnie czterech pracowników posiada specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny – 1 osoba w zakresie specjalności „praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi”, 2 osoby w zakresie specjalności „praca socjalna z osobami starszymi” i 1 osoba w zakresie specjalności „praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy”. Dwóch pracowników socjalnych posiada ukończone studia podyplomowe. Jeden pracownik socjalny posiada

również certyfikat specjalisty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jeden pracownik socjalny posiada I stopień Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ośrodek zatrudnia również 2 pracowników zatrudnionych na stanowisku asystenta rodziny z wykształceniem wyższym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2023 zorganizował praktyki zawodowe dla trzech osób. Słuchacza Szkoły Policealnej nr 1 im. Prof. Zbigniewa Religii w Lublińcu zdobywającego kwalifikacje świadczenia usług w zakresie terapii zajęciowej a także studenta Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Nysie, studiującego na kierunku jazz i muzyka estradowa o specjalności edukacja artystyczna oraz studenta Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie studiującego na kierunku praca socjalna.

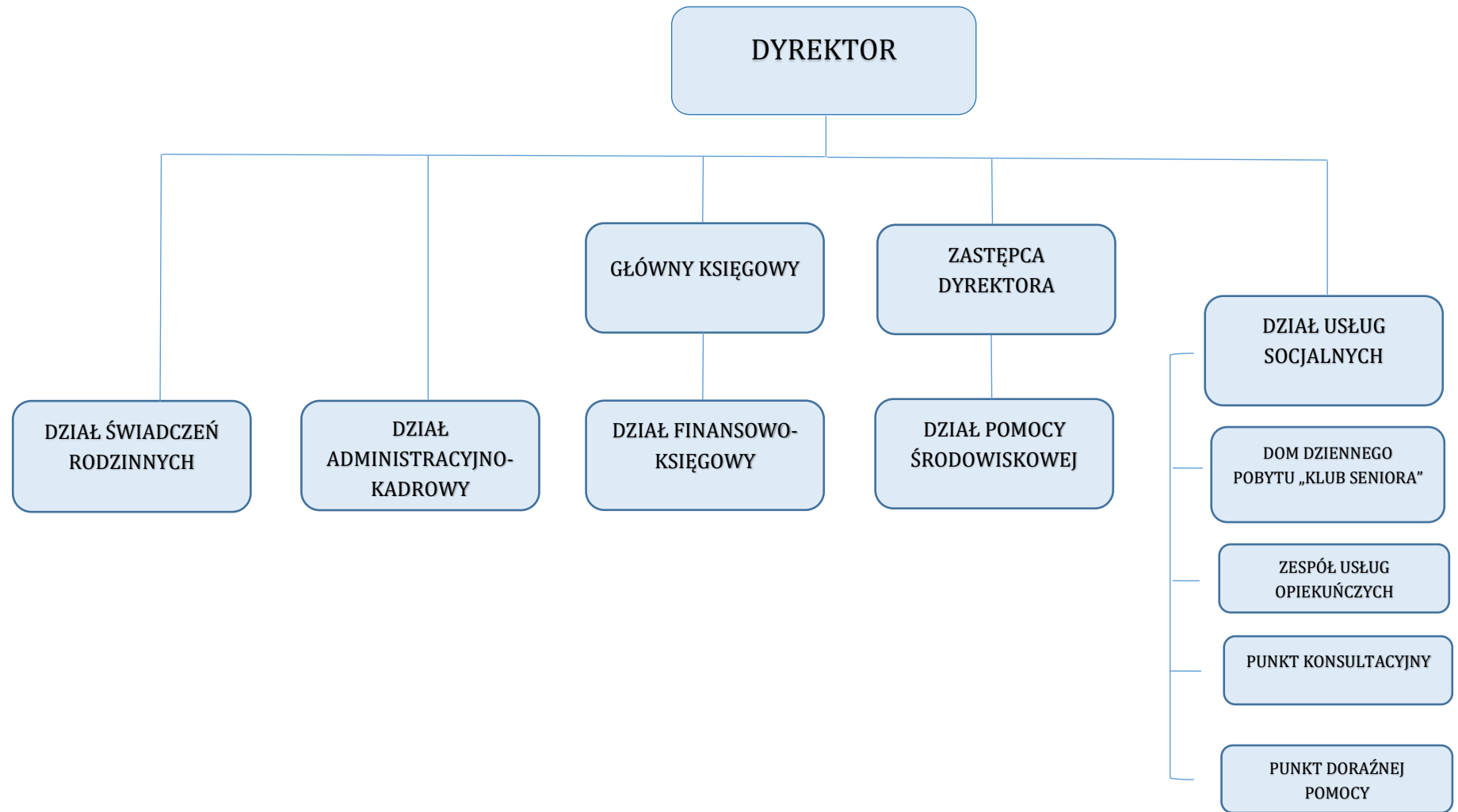
W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawarł z jedną osobą porozumienie o współpracy w wykonywaniu czynności wolontarystycznych wykonując czynności opiekuna osób starszych w czasie dowozu do i odwozu w Domu Dziennego Pobytu „Klub Seniora”.

2. SZKOLENIA

Doskonalenie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej skupiało się na zwiększeniu poziomu specjalistycznej wiedzy pracowników, wykształceniu umiejętności przydatnych w pracy socjalnej, zwiększeniu jej efektywności oraz tworzeniu nowych i doskonaleniu już stosowanych metod i form pomocy klientom Ośrodka.

W 2023 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystali z możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji uczestnicząc w 16 szkoleniach z uwzględnieniem zakresu wykonywanych czynności.

3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

XIII. POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej Kierownik ośrodka pomocy społecznej przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej, które zawarte są w „Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej”. Od roku 2012 na gminę nałożono ustawowy obowiązek przygotowywania corocznej Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, której celem jest przedstawienie potencjału sektora pomocy społecznej oraz potrzeb w tym zakresie w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Dane z oceny umożliwiają analizowanie i monitorowanie występowania problemów społecznych oraz planowanie działań aktywizujących jednostki samorządu terytorialnego w obszarze usług społecznych. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym mającym ułatwić władzom gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku.